Uluslararası Türkçe Öğretimi Araştırmaları Dergisi, 2025, 5(Özel Sayı); 188-217

YAPAY ZEKÂ DESTEKLİ METİNLERİN SOMUT OLMAYAN KÜLTÜREL MİRAS UNSURLARINI ÖĞRETMEDEKİ YETERLİĞİNE YÖNELİK ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİ*

Araştırma Makalesi

İlknur ERDEM** / Fatih KANA***

Geliş Tarihi: 26.09.2025 | **Kabul Tarihi:** 26.11.2025 | **Yayın Tarihi:** 31.12.2025

Özet: Bu araştırmanın amacı yapay zekâ destekli metinlerin Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde somut olmayan kültürel miras unsurlarını öğretmedeki yeterliğine yönelik öğrenci görüşlerini belirlemektir. Türk kültürel mirasının önemli bir parçasını oluşturan geçiş dönemleri; doğum, evlenme ve ölüm ritüelleri, bireylerin sosyal yaşamında hem dilsel hem de kültürel boyutlarıyla önemli işlevler taşımaktadır. Bu nedenle araştırmada, söz konusu ritüellerin yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yapay zekâ tarafından üretilen metinlerle ne ölçüde yansıtılabildiği sorgulanmıştır. Çalışma, nitel araştırma desenlerinden eylem araştırmasıyla yürütülmüştür. Katılımcı grubunu, Ankara'daki bir üniversitenin Dil Öğretim Merkezinde (DİLMER) öğrenim gören ve Türkçe yeterlik düzeyi C1 olan 20 uluslararası öğrenci oluşturmuştur. Araştırmada Gemini adlı yapay zekâ aracı kullanılarak doğum, evlenme ve ölüm ritüellerine ilişkin dokuz metin oluşturulmuştur. Katılımcıların bu metinlere yönelik görüşleri yarı yapılandırılmış görüşmeler yoluyla toplanmış; elde edilen veriler içerik analiziyle çözümlenmiştir. Verilerin güvenirliği uzman görüşü ve doğrudan alıntılarla desteklenmiştir. Bulgular, yapay zekâ tarafından üretilen metinlerin Türk kültürünü derinlemesine ve doğru biçimde yansıtmakta yetersiz kaldığını göstermiştir. Metinlerde eksik veya yanlış kültürel bilgiler, yüzeysel anlatımlar ve sembolik değerlerin göz ardı edilmesi dikkat çekmiştir. Ayrıca metinlerin dil düzeyi, akademik Türkçe beklentisinin altında kalmış, A2-B1 düzeyine yakın bulunmuştur. Sonuç olarak, yapay zekâ araçlarının Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde öğretim materyali üretimini kolaylaştırabileceği, ancak kültürel bağlamı ve yerel değerleri tam olarak aktarmada sınırlı kaldığı belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kültürel aktarım, öğrenci görüşleri, somut olmayan kültürel miras, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi, yapay zekâ.

STUDENT OPINIONS ON THE EFFICIENCY OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE-ASSISTED TEXTS IN TEACHING INTANGIBLE CULTURAL HERITAGE ELEMENTS

Research Article

Received: 26.09.2025 | **Accepted:** 26.11.2025 | **Published:** 31.12.2025

Abstract: The purpose of this study is to determine student opinions on the efficiency of AI-generated texts in teaching elements of intangible cultural heritage in teaching Turkish as a foreign language. Transitional periods, birth, marriage, and death rituals, which constitute a significant part of Turkish cultural heritage, play an essential role in individuals' social lives in both the linguistic and cultural dimensions. Therefore, this research investigates the extent to which these rituals can be accurately represented through texts produced by artificial intelligence in the context of foreign language instruction. The study was conducted using action research, one of the qualitative research designs. The participants consisted of 20 international students studying at the Turkish

* Bu çalışma, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsünde hazırlanan "Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Yapay Zekâ Destekli Metinlerin Somut Olmayan Kültürel Miras Unsurlarını Öğretmedeki Yeterliği" adlı yüksek lisans tezinden hareketle hazırlanmıştır.

** Yüksek Lisans Öğrencisi; Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü; erdem.ilknur571@gmail.com 0009-0002-7282-3375

*** Prof. Dr.; Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı; fatihkana@hotmail.com 0000-0002-1087-4081

Erdem, İ., & Kana, F. (2025). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yapay zekâ destekli metinlerin somut olmayan kültürel miras unsurlarını öğretmedeki yeterliğine yönelik öğrenci görüşleri. *Uluslararası Türkçe Öğretimi Araştırmaları Dergisi (UTÖAD),* 5(Özel Sayı), 188-217. DOI: https://zenodo.org/doi/10.5281/zenodo.17835207

Language Teaching Center (DİLMER) of a university in Ankara, all of whom had C1-level Turkish proficiency. Nine texts about birth, marriage, and death rituals were generated using the AI tool Gemini. Participants' opinions on these texts were gathered through semi-structured interviews; the obtained data were analyzed using content analysis. The reliability of the data was supported by expert opinions and direct quotations. The findings indicated that AI-generated texts were largely insufficient in accurately and deeply reflecting Turkish culture. The texts contained incomplete or inaccurate cultural details, superficial descriptions, and a lack of symbolic and oral literary elements. Moreover, the language level of the texts was below expectations, corresponding roughly to the A2–B1 range rather than advanced academic Turkish. Consequently, it was determined that AI tools can facilitate the production of teaching materials for Turkish as a foreign language but they remain limited in conveying cultural context and local values.

Keywords: Artificial intelligence, cultural transmission, intangible cultural heritage, student opinions, teaching Turkish as a foreign language.

Giriş

Yaşadığımız çağın en belirgin özelliklerinden biri dijital teknolojilerin hızla gelişmesi ve bunun toplumsal yaşamın tüm alanlarını dönüştürmesidir. İletişim imkânlarının sınırları aşarak bireyleri bir araya getirmesi dünyanın adeta bir "küresel köy" hâline gelmesini sağlamış ve bilgiye erişimi kolaylaştırmıştır. Böyle bir ortamda farklı kültürel kimliklerin etkileşim kurması, sınır ötesi ilişkiler geliştirmesi ve bu süreçte yabancı dil öğreniminin vazgeçilmez bir ihtiyaç hâline gelmesi kaçınılmazdır (Ateş ve Aytekin, 2020; Cenoz & Gorter, 2015; Crystal, 2012). Bu çerçevede yabancı dil öğrenimi, yalnızca iletişim kurma becerisi kazandırmanın ötesinde, bireylerin kültürlerarası etkileşime açık, farklı değer ve yaşam biçimlerini anlayabilen bireyler hâline gelmesini de gerekli kılmaktadır. Böyle bir çağda yabancı dil öğretimi yalnızca iletişimsel bir gereklilik değil, aynı zamanda kültürel etkileşimin sürdürülebilirliği açısından da önem kazanmaktadır. Dil, yalnızca bir iletişim aracı değil aynı zamanda kültürün taşıyıcısıdır. Bu nedenle yabancı dil öğretimi, bireyin iletişimsel yeterlilik kazanmasının ötesinde, o dilin ait olduğu toplumun değerlerini, dünya görüşünü ve yaşam biçimini tanımasını da sağlar (Koparan ve Canbulat, 2020; Kramsch, 2014). Dil öğretiminde kültür aktarımının önemi uluslararası literatürde de vurgulanmış; dilin öğrenilmesiyle kültürel kimliğin, değerlerin ve sosyal normların daha iyi kavranabileceği ifade edilmiştir (Byram, 1997; Risager, 2007). Ancak Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi, küreselleşme ile birlikte artan taleplere rağmen hâlen yöntem, materyal ve teknoloji boyutlarında geliştirilmesi gereken alanlar barındırmaktadır (Duman, 2013; Göçen, 2020).

Yabancı dil öğretiminde materyaller, öğrenme sürecinin merkezî unsurlarındandır. Materyallerin niteliği, öğrencilerin dil edinim sürecinde motivasyonlarını, kalıcı öğrenmelerini ve öğrenme hızlarını doğrudan etkilemektedir (Demir ve Açık, 2011). Bu nedenle, günümüzün dijital dönüşüm çağında, materyallerin yalnızca pedagojik değil teknolojik açıdan da yeniden tasarlanması gerekmektedir. Dijitalleşmenin hız kazandığı günümüzde, materyal tasarımında yapay zekâ araçlarının kullanımı giderek yaygınlaşmış ve öğretim süreçlerinde önemli bir dönüşüm başlatmıştır. Son ve diğerleri (2025) yapay zekâ teknolojilerinin dil öğretimi süreçlerinde hem dilsel hem de kültürel becerilerin gelişimine katkı sağlayabileceğini vurgulamaktadır. Uluslararası araştırmalar da yapay zekâ tabanlı uygulamaların öğrenen özerkliğini artırdığını (Zawacki-Richter vd., 2019), öğretmenlerin materyal geliştirme süreçlerinde zaman ve emek tasarrufu sağladığını (Luckin vd., 2016) ve

dil öğretiminde esnek, kişiselleştirilmiş içerikler sunarak öğrenme sürecini hızlandırdığını ortaya koymaktadır.

Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde yapay zekâ araçlarının materyal geliştirmede kullanılmasının bir diğer önemi, dilin kültürel boyutunun öğretim sürecine entegrasyonudur. Çünkü dil ile kültür arasındaki ilişki, öğrenmeyi yalnızca bilişsel bir süreç olmaktan çıkarıp aynı zamanda sosyo-kültürel bir etkileşim hâline getirmektedir (Kramsch, 1993). Dil, kültürün bilişsel ve simgesel kodlarını taşıyan temel bir araç olarak kültürel temsillerin yeniden inşasında merkezi bir rol üstlenir (Kramsch, 1998). Kültürün aktarımında yer alan değer, norm ve davranış modellerinin, toplumsal bütünleşme ile kolektif kimliğin sürdürülmesindeki belirleyici etkisine dikkat çeken Hofstede (2001), kültürü aynı zamanda toplumsal yapıların işleyişini yönlendiren bir "programlama sistemi" olarak değerlendirmektedir. Dijital içerikler, öğrencilerin hem dilsel hem de kültürel yeterliklerini destekleyici araçlar olarak öne çıkmaktadır. Özellikle çoklu ortam destekli metinler, öğrenenlerin kültürel ögeleri daha somut biçimde deneyimlemesine ve öğrenilen kelime ile kavramları özgün bağlamlarda kullanmasına olanak tanımaktadır (Byram, 1997).

Yapay zekâ, yabancı dil öğretiminde kültürel içeriklerin sunumunu dönüştüren bilişsel ve pedagojik bir ekosistem ortaya koymaktadır. Üretken modellerin bağlama duyarlı ve anlam kurucu çıktılar üretebilme kapasitesi, kültürel temsillerin kişiselleştirilmiş biçimde öğrenene aktarılmasını mümkün kılarak öğrenme sürecini daha etkileşimli hâle getirmektedir (Holmes vd., 2019). Zawacki-Richter ve arkadaşları (2019) yapay zekânın dil öğretiminde esnek, veri odaklı ve kültürel bağlama duyarlı öğrenme ortamları sunduğunu belirtmektedir. Özellikle yapay zekâ destekli dil öğrenme ortamlarında etkileşim, geri bildirim ve içerik üretiminin otomatikleşmesi, öğrenenlerin hem dilsel hem de kültürel yeterliklerini bütüncül bir çerçevede geliştirmelerine imkân tanımaktadır (Huang vd., 2022).

Zhu ve diğerleri (2024) dijital okuma temelli öğrenme ortamlarının, kelime öğrenimini bağlam içinde kolaylaştırarak kalıcılığı artırdığını; Lütge (2023) ise dijital dönüşümün kültürlerarası öğrenme süreçlerine katkı sağladığını ifade etmektedir. Benzer biçimde El-Henawy & Suárez (2023) de dijital araçların kültürel öğrenme deneyimini genişlettiğini, öğrencilerin kültürel farkındalıklarını geliştirdiğini ve dilin sosyal kullanımını teşvik ettiğini vurgulamaktadır. Bu bağlamda yapay zekâ destekli materyaller, yalnızca dil becerilerini değil aynı zamanda kültürel farkındalığı da geliştirme potansiyeline sahiptir (Byram, 1997; Panagiotidis, 2024; Shadiev & Sintawati, 2020). Birçok araştırma teknolojinin kültür aktarımında aracılık rolünü ortaya koymakta, yapay zekâ ve dijital içeriklerin öğrencilerin kültürlerarası iletişim becerilerini geliştirdiğini göstermektedir (Helm, 2015; Liaw, 2006).

Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretimi Programı'nda yalnızca dil becerilerinin değil aynı zamanda kültürel değerlerin ve toplumsal unsurların da öğretim sürecine dâhil edildiği görülmektedir. Programın yapısında, kelime öğretiminin dört temel beceriyle ilişkilendirildiği ve kazanımların tematik bir yaklaşımla sarmal biçimde düzenlendiği dikkat çekmektedir. Bu yaklaşım, öğrenme sürecinde öğrencilerin kültürel farkındalık geliştirmesine, dil ile kültür arasındaki bağı deneyimleyerek kurmasına ve dilsel yeterliğin ötesinde kültürel yeterlik kazanmasına olanak tanımaktadır. Yapılan araştırmalarda Türkçenin yabancı dil olarak

öğretiminde kültür aktarımının dil öğretiminin ayrılmaz bir parçası olduğu (İşcan ve Yassıtaş, 2018; Yayla, 2018), kültürel unsurların öğretiminin öğrencilerin iletişimsel yeterliklerini güçlendirdiği (Bağcı Ayrancı, 2019) görülmektedir. Bu çerçevede öğretmenlerin ve öğrencilerin yapay zekâ araçlarıyla geliştirdikleri materyaller, programın öngördüğü hedeflere ulaşmada önemli bir işlev görebilir. Eğitim sisteminin sürekli değişim ve gelişim içinde olduğu günümüzde, yabancı dil öğretiminin hem pedagojik hem de teknolojik boyutlarının birlikte ele alınması bir zorunluluk hâline gelmiştir. Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde yapay zekâ destekli materyallerin kullanımı, öğrenme süreçlerini zenginleştirmekte, öğrenci motivasyonunu artırmakta ve kültür aktarımını kolaylaştırmaktadır. Bu nedenle, dil öğretiminde yapay zekâ araçlarının etkin ve bilinçli bir şekilde kullanılması hem akademik araştırmalar hem de uygulamalar açısından önümüzdeki dönemin en önemli gündemlerinden biri olarak görülmektedir.

1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı yapay zekâ destekli metinlerin Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde somut olmayan kültürel miras unsurlarını öğretmedeki yeterliğine yönelik öğrenci görüşlerini belirlemektir. Araştırmanın amacı çerçevesinde alt problem cümlesi şu şekilde oluşmuştur:

- Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin yapay zekâ Gemini destekli hazırlanan "Kız İsteme", "Bayrak Kaldırma", "Çeyiz Serme", "Kına Gecesi", "Ayşe'nin Düğünü", "Kırmızı Kuşağın Anlamı", "Gelin Alma", "Cenaze Merasimi" "Diş Toyu"metinlerinin Türk kültürünü yansıtma düzeyi ile söz varlığı ve dil bilgisi açısından uygunluk seviyesine ilişkin algıları nelerdir?

2. Yöntem

2.1. Araştırmanın Modeli

Yabancı dil öğretimde, dil ile birlikte kültürün de öğretilmesi; öğrencinin hedef dili içselleştirmesini, dili etkin ve başarılı bir biçimde kullanmasını ve hangi ortamlarda nasıl kullanacağını bilmesini sağlar. Bu sebeple öğrencilerin kültürel öğrenimi bağlamında somut olmayan kültürel miras unsurlarından geçiş dönemlerini öğrenmeleri gerekliliği araştırmanın problem durumunu ortaya koymaktadır. Bu problem durumuna çözüm bulmak amacıyla öğretmen ve öğrenci katılımını içeren nitel araştırma desenlerinden biri olan eylem araştırması deseni kullanılmıştır. "Eylem araştırması, bir sosyal bağlamın dinamiklerini sistematik olarak inceleme ve bu sosyal bağlamı daha iyiye taşımak için yapılması gerekenleri eleştirel yansıtmalar ve sorgulamalar yoluyla değerlendirme çabası ya da müdahale etme süreci olarak tanımlanmaktadır." (Costello, 2007'den akt. Tezcan vd., 2016). Eylem planı çerçevesinde belirlenen çalışma grubuyla etkinlikler gerçekleştirilmiş olup sonrasında öğrencilerden görüşleri alınmıştır. Uygulama sonrasında elde edilen veriler, analiz edilmiş ve bulgular, literatür doğrultusunda yorumlanmıştır. Araştırma sürecine yönelik eylem planı Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1

Eylem Araştırması Kapsamında Gerçekleştirilen İşlemler

Aşama	Alt Başlık	Açıklama / Uygulama İçeriği
1. Problem Durumunun Tespiti	-	Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yapay zekâ destekli hazırlanmış metinlerin somut olmayan kültürel miras unsurlarından geçiş dönemlerini (doğum, düğün, ölüm) öğretmedeki yeterliliği belirlenmiştir. Alan yazın taranarak mevcut durum tespit edilmiştir.
2. Problem Durumunun Gözden Geçirilmesi, Araştırma Metinleri ve Soruların Belirlenmesi	-	Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen bireylerin yapay zekâ Gemini destekli hazırlanan metinlerin Türk kültürünü yansıtma düzeyi ile söz varlığı ve dil bilgisi açısından uygunluk seviyesine ilişkin algıları araştırma problemi olarak belirlenmiştir.
Uygulama Öncesi	Çalışma Grubunun Belirlenmesi	Kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemiyle seçilen, akademik Türkçe düzeyi C1 olan 20 öğrenci çalışma grubunu oluşturmuştur.
	Öğretim Etkinliklerinin Hazırlanması	Türkiye Maarif Vakfının Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi programındaki C1 kazanımlarına uygun olarak metinler yapay zekâ desteğiyle hazırlanmıştır.
Uygulama Süreci	Sunumun Yapılması	Etkinlik öncesinde öğrencilere görsel-yazılı materyaller ve sözlü anlatım ile sunum yapılmıştır.
	Ölçme Araçlarının Uygulanması	Metinler kullanılarak öğrencilerin görüşlerini belirlemek amacıyla açık uçlu sorular yöneltilmiştir.
Uygulama Sonrası	Veri Analizi	Öğrencilerin metinlere ilişkin görüşleri içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiştir.
	Bulguların Yorumlanması	Öğrencilerden elde edilen bulgular, metinlerin kültürel içeriği ve dilsel yeterliği bağlamında alan yazınla karşılaştırılarak yorumlanmıştır.
Uygulamanın Gözden Geçirilmesi	-	Elde edilen sonuçlar doğrultusunda yapay zekâ destekli metinlerin yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültürel aktarım açısından güçlü ve sınırlı yönleri tartışılmıştır.

Tablo 1'de sunulan eylem araştırması süreci, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yapay zekâ destekli metinlerin somut olmayan kültürel miras unsurlarından geçiş dönemlerini öğretmedeki yeterliliğinin belirlenmesiyle başlamış, alan yazın taraması yoluyla mevcut durum ortaya konulmuştur. Problem durumunun gözden geçirilmesi sürecinde yapay zeka destekli metinlerin Türk kültürünü yansıtma düzeyi ile söz varlığı ve dil bilgisi açısından uygunluğuna ilişkin öğrenci algıları araştırma odağı olarak netleştirilmiştir. Uygulama öncesi aşamada akademik Türkçe yeterliği C1 düzeyinde olan 20 öğrenciden oluşan çalışma grubu tanımlanmıştır. Uygulama sürecinde öğrencilerin hem görsel-yazılı hem de sözlü girdiler aracılığıyla kültürel içeriğe maruz kalmalarını sağlamış, açık uçlu sorular yoluyla derinlemesine nitel veri elde edilmesine imkân tanımıştır. Uygulama sonrasında ise öğrencilerden toplanan verilerin içerik analizi yöntemiyle çözümlenmesi, elde edilen bulguların sistematik biçimde sınıflandırılmasını ve yorumlanmasını mümkün kılmıştır. Son aşamada elde edilen sonuçlar doğrultusunda yapay zekâ destekli metinlerin yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültürel aktarım açısından güçlü ve sınırlı yönlerinin ele alınması, eylem araştırmasının temel amacı olan uygulamayı geliştirme ve iyileştirme işleviyle örtüşmektedir.

Bu çalışma için gerekli olan etik kurul izni, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Rektörlüğü Etik Kurulu'nun 28.04.2025 tarihli ve E-80110942-050.99-2500106573 sayılı kararı ile alınmıştır.

2.2. Araştırmanın Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Türkiye'nin Ankara ilinde bir üniversitenin Dil Merkezinde yabancı dil olarak Türkçe öğrenen C1 ve akademik dil seviyesindeki 20 yabancı uyruklu öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan katılımcılara ait demografik bilgiler Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 2

Çalışma Grubunun Demografik Bilgileri

Kişisel Bilgiler		n
Cinsiyet	Kadın	14
	Erkek	6
Yaş aralığı	20 yaş altı	2
	20-25 yaş	15
	25 yaş üstü	3
Ülke	Rusya	2
	Cezayir	2
	Hindistan	1
	Somali	2
	Filistin	2
	Kazakistan	2
	Afganistan	2
	Özbekistan	1
	Etiyopya	1
	Endonezya	1
	Fas	1
	Irak	1
	Suriye	2

Katılımcıların demografik özelliklerine bakıldığında, grubun çoğunluğunu kadın öğrenciler (n=14) oluştururken erkek öğrencilerin (n=6) sayıca daha az olduğu görülmektedir. Yaş dağılımı incelendiğinde katılımcıların büyük bir kısmının 20–25 yaş aralığında (n=15) yer aldığı, bu durumun da üniversite ve lisansüstü eğitim dönemine karşılık geldiği anlaşılmaktadır. Ayrıca 20 yaş altı (n=2) ve 25 yaş üstü (n=3) katılımcılar daha sınırlı düzeyde temsil edilmektedir. Katılımcılar farklı coğrafyalardan gelmekte olup toplamda 13 ülkeden öğrenci araştırmaya dahil edilmiştir. En çok temsil edilen ülkeler Rusya, Cezayir, Somali, Filistin, Kazakistan, Afganistan ve Suriye (her biri n=2) olurken; Hindistan, Özbekistan, Etiyopya, Endonezya, Fas ve Irak'tan birer öğrenci bulunmaktadır.

2.3. Veri Toplama Aracı

Yürütülen araştırmanın verileri, yapay zekâ araçlarından Gemini destekli hazırlanan metinler aracılığı ile toplanmıştır. Metinler hazırlatılmadan önce Türkiye Maarif Vakfı'nın C1 seviyesinde yer alan kültür bağlamındaki kazanımları ile metinlerin konusu [somut olmayan kültürel miras unsurlarından geçiş dönemleri (doğum, düğün, ölüm)] yönerge olarak verilmiştir. Araştırma kapsamında yapay zekâ araçlarından Gemini tarafından oluşturulan metinlerin somut olmayan kültürel miras unsurlarından geçiş dönemlerini (doğum, düğün ve ölüm) öğretmedeki yeterliğini belirlemek amacıyla Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen yabancı uyruklu öğrencilerden içerik analizi yapmaları istenmiştir. Öğrenciler, metinleri okumadan önce geçiş dönemleri hakkında bilgilendirildikten sonra öğrencilerden yapay zekâ

araçlarından Gemini destekli hazırlanan metinleri okumaları istenmiştir. Okudukları metinlerdeki somut olmayan kültürel miras unsurlarından geçiş dönemleri hakkında kendilerine anlatılan/sunulan bilgileri söz konusu metinlerle karşılaştırıp değerlendirmeleri, metinlerde eksik ve yanlış olan unsurları tespit etmeleri istenmiştir. Ayrıca metinlerin söz varlığı ve dil bilgisi açısından hangi seviyeye hitap edebileceğini belirlemeleri istenmiştir.

Verilerin toplanması sürecinde fiziksel görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Öğrencilerle görüşmenin ilk aşamasında araştırmanın amacı ve niçin yapıldığı hakkında bilgi verilmiştir. Ayrıca öğrenciler, araştırma etiği ve kendilerine ait kişisel bilgilerin paylaşılmayacağı hususunda bilgilendirilmiştir. Öğrencilerin anlamadıkları bir bölüm olursa araştırmacıya görüşme anında sorular sorabileceği de belirtilmiştir. Araştırmada öğrencilere yöneltilen soruların amaca uygun olmasına ve soruların açık, anlaşılır ve tarafsız bir şekilde hazırlanmasına özen gösterilmiştir.

Tablo 3

Gemini Tarafından Üretilen Metinler ve Özellikleri

Metnin Adı	Metnin Konusu	Hedeflenen Seviye
Kız İsteme	Türk Kültüründe Kız İsteme Geleneği ve Uygulamalar	Akademik Türkçe Seviyesi
Bayrak Kaldırma	Türk Kültüründe Bayrak Kaldırma Geleneği ve Anlamı	
Çeyiz Serme ve Görme	Türk Kültüründe Çeyiz Serme ve Görme ile İlgili Örf ve Âdetler	
Kına Gecesi	Türk Kültüründe Kına Gecesi Geleneği	
Ayşe'nin Düğünü	Türk Kültüründe Düğün Gelenekleri	
Kırmızı Kuşağın Anlamı	Türk Kültüründe Kuşak Bağlama Geleneği ve Anlamı	
Gelin Alma	Türk Kültüründe Gelin Alma Geleneği	
Cenaze Töreni	Türk Kültüründe Ölen Kimse İçin Gerçekleştirilen Uygulamalar	
Diş Toyu	Türk Kültüründe İlk Diş ile İlgili Gerçekleştirilen Uygulamalar	

Tablo 3'te Gemini adlı yapay zekâ tarafından üretilen metinler ve bu metinlerin konusu ve seviyeleri verilmiştir.

2.4. Veri Analizi

Araştırmada elde edilen verilerin analiz edilmesinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizi belirli kurallara bağlı olarak kodlamalarla bir metnin bazı kelimelerinin daha küçük içerik kategorileri ile açıklanan teknik olarak tanımlanır (Büyüköztürk vd., 2010). Bu kapsamda verileri daha sistematik ve düzenlenmiş verebilmek için alınan cevaplardan hareketle kodlar oluşturulmuş (A1, A2, A3…) ve tablo haline getirilip sonuçlara ulaşılmıştır.

2.5. Geçerlik ve Güvenirlik

Çalışmadaki güvenirliği sağlamak amacıyla katılımcıların görüşleriyle ilgili doğrudan alıntılara yer verilmiştir. Çalışmada elde edilen veriler tablolaştırılmıştır. Bu tablolar uzman incelemesi gereğince başka bir araştırmacının görüşüne sunulup onay alınmıştır. Çalışmanın güvenirliğinin sağlanabilmesi için elde edilen veriler kodlara ve kategorilere dönüştürülmüştür.

3. Bulgular

Bu bölümde, yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin yapay zekâ destekli olarak oluşturulan geçiş dönemi metinlerine (doğum, düğün, ölüm) ilişkin görüşleri kültürel yansıtma, söz varlığı ve dil bilgisel uygunluk boyutları kapsamında içerik analiziyle sunulmuştur. Bulgular, katılımcı ifadelerinden elde edilen görüşler doğrultusunda yapılandırılmıştır.

3.1. Yapay Zeka Destekli "Kız İsteme" Metninin Kültürel Yansıtma Düzeyi

Araştırmanın bu bölümünde yapay zekâ tarafından oluşturulan "Kız İsteme" metninin kültürel yansıtma düzeyine ilişkin öğrenci görüşleri incelenmiştir. Konuya ilişkin bulgular Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4

YZ Destekli "Kız İsteme" Metninin Kültürel Yansıtma Düzeyine İlişkin Öğrenci Görüşleri

Tema	Kod	f	Yorum
Kültürel Otantiklik ve Ritüel Unsurları	Tuzlu kahvenin damadın babasına ikram edilmesi	18	Geleneksel unsur doğru fakat rol dağılımı tartışmalı
	Kahveyi kızın annesinin yapması ve ikram etmesi	15	Aile içi rollerde kültürel doğruluk kısmen sağlanmış
	Damadın kız evinde ailesini beklemesi	12	Süreç gerçek pratiğe uygun değil
	İçeri girer girmez kızın istenmesi	11	Sosyal hazırlık aşamaları eksik
Kültürel Akış ve Bağlamsal Tutarsızlık	Kızın ailesinin isteme konusunu açması	10	Roller ters verilmiş; kültürel normlar değişmiş
	Ailelerin geleneklere yabancı olması	6	Karakterler kültüre hakim değil
	Aşamaların hızlı ve karışık gelişmesi	3	Olay örgüsü yüzeysel
Dilsel Düzey ve Yapısal Özellikler	Metnin A2 seviyesinde olması	18	Dil düzeyi genel olarak uygun
	Metnin A2–B1 seviyesinde olması	2	Yere göre karma yapılar
	Metnin başlığının olmaması	8	Biçimsel eksiklik
Ritüel Ayrıntıları	Yüzüklerin takılması / tarafların yanlış verilmesi	7	Kültürel sıralama ve roller karışık

Tablo 4 incelendiğinde yapay zekâ tarafından oluşturulan "Kız İsteme" metni kültürel unsurları kısmen doğru yansıtsa da ritüel akışı, roller ve dilsel düzen açısından çeşitli tutarsızlıklar içermektedir. Katılımcıların çoğu, metindeki tuzlu kahve geleneğini doğru bir unsur olarak değerlendirmiştir (f=18). Benzer biçimde kahvenin aile içinde hazırlanması ve ikram edilmesine dair roller de kültürel olarak tanıdık bulunmuştur:

"*Kahveyi kızın annesi yapar ve ikram eder.*" (A5)

Bununla birlikte metinde yer alan bazı uygulamalar, ritüelin toplumsal normlarıyla uyuşmamaktadır. Öğrencilere göre damadın kız evinde tek başına bulunması ve kız isteme sürecinin gelin ailesi tarafından başlatılması kültürel açıdan hatalıdır (f=10). Bu durum bir katılımcı tarafından şöyle ifade edilmiştir:

"*Damat ailesiyle gelir ve oturulduktan sonra sebebi ziyaret açıklanır. Kız tarafı isteme konusunu açmaz.*" (A7)

Sürecin ritmik ve törensel akşı yerine hızla gerçekleşmesi de dikkat çekmiştir. Katılımcılar, sohbet, tanışma ve saygı ifadelerinin yer almaması nedeniyle metnin kültürel bağlamı yansıtmadığını ifade etmiştir:

"*Her şey çok hızlı ve karışık verilmiş.*" (A5)

Dilsel açıdan öğrencilerin önemli bölümü metnin A2 düzeyinde olduğunu belirtmiştir (f=18). Ancak bazı katılımcılar metinde yer yer A2–B1 karışık yapılara yer verildiğini dile getirmiştir (f=2). Ayrıca metnin başlıksız olması (f=8) biçimsel olarak eksiklik olarak görülmüştür.

Ritüelin simgesel yönlerine ilişkin değerlendirmelerde ise yüzük takılması ve tuzlu kahvenin kime verildiği hususları tartışma konusu olmuştur. Bazı öğrencilere göre yüzük takma uygulaması isteme aşamasına değil, sonraki aşamalara aittir; ayrıca tuzlu kahvenin damadın babasına verilmesi gelenekte yaygın bir uygulama olarak kabul edilmemiştir:

"*Tuzlu kahve damada yapılır, babaya değil*." (A5)

Bu bulgular, metnin kültürel ritüelin temel çerçevesini sunduğunu ancak sıralama, roller, sembolik anlam ve toplumsal söylem açısından bağlam zenginliğine ihtiyaç duyduğunu göstermektedir. Dolayısıyla metin dil düzeyi açısından öğrenilebilir nitelikte olsa da kültürel aktarım bakımından kapsamlı revizyona gereksinim duymaktadır. Araştırmaya katılan yabancı uyruklu öğrencilerin yapay zekâya hazırlatılan "Kız İsteme" metninin Türk kültürünü yansıtma düzeyi ile görüşleri şu şekildedir:

> *"Damat, kız istemeye kendi ailesiyle gelir. Gelinin evinde durmaz. Tuzlu kahve damadın babasına değil, damadın kendisine verilir. Damadın ailesi kızı ister. Gelinin ailesi kızlarına erkek istemez. İstemede yüzükler takılmaz. Metinde başlık yok. Bu metin A2-B1 seviyesindedir." (A3)*

> *"Türk kültüründe kız istemeye damat ailesiyle gider. Kızın evinde beklemez. Normalde damat konuşmaz ve yüzük takılmaz. Ayrıca damadın babasına tuzlu kahve yapılmaz sadece damada yapılır. Diğerlerine normal kahve ikram edilir. Unutulmamalıdır ki, tuzlu kahve gelin tarafından yapılır. Gelin ve damat kız istemede aile içinde aşkım diye konuşmaz. Damadın babası içeri girerken kızı istiyor. Doğru değil. Daha sonra kızın ailesi isteme konusunu açıyor. Kız tarafı konuyu açmaz. Burada her şey çok hızlı ve karışık. Metnin başlığı yok. A2 seviyesinde." (A5)*

> *"Damat ailesinden önce gelin evine gelmez, ailesi ile gelir. Damadın ailesi isteğini kapıda getirmez. Oturduktan sonra 'Sebebi ziyaretimiz…' diyerek kızı ister. Tuzlu kahveyi gelinin annesi hazırlamaz, gelin hazırlar. Tuzlu kahvenin olacağını herkes bilir. Bu bir gelenektir. Tuzlu kahveyi damat içer, babası değil. Kahveyi gelin ikram eder. Kızı damadın ailesi ister. Kızın ailesi, damat istemez. Bu metne göre damat tarafının Türk kültürüne yabancı olduğunu düşünüyorum. Gelin ve damat aşkım diye konuşmazlar. Uslu dururlar. Metinde başlık yok ve A2-B1 seviyesinde.* (A7)

3.2. Yapay Zekâ Destekli "Bayrak Kaldırma" Metninin Kültürel Yansıtma Düzeyi

Araştırmanın bu bölümünde, yapay zekâ tarafından üretilen "Bayrak Kaldırma" metninin kültürel unsurları yansıtma yeterliğine yönelik öğrenci görüşleri ele alınmıştır.

Tablo 5

YZ Destekli "Bayrak Kaldırma" Metninin Kültürel Yansıtma Düzeyine İlişkin Öğrenci Görüşleri

Tema	Kod	f	Yorum
Kültürel Ritüelin Yanlış Sunumu	Bayrak kaldırmanın anlamı, yeri ve zamanının yanlış anlatılması	20	Ritüel bağlamı yüzeyselleştirilmiş
	Bayrak kaldırmanın uygulanışındaki yanlışlıklar	15	Sembolik uygulamalar hatalı verilmiş
	Bayrağın direğe çekilmesi-taşınması	9	Gelenekte direk yerine sırık/direk benzeri taşınma
Kültürel Unsurların Bağlamdan Kopması	Gelin ve annesinin geleneğe yabancı olması	7	Metin kültürü modernleştirilmiş/evrenselleştirilmiş
	Gelin alma için akşam yola çıkılması	11	Zaman algısı kültürel normla uyuşmuyor
	Bayrağın köyü temsil etmesi	8	Sembolik anlam doğru fakat eksik
Dil Düzeyi ve Yapısal Özellikler	Metin B1-B2 seviyesinde	11	Hedef kitleye göre yüksek
	Metin B1 seviyesinde	7	Kısmen uygun
	Metnin başlığının olmaması	6	Biçimsel eksiklik
Kültürel Üretim Unsuru	Bayrağın yaşlı biri tarafından işlenerek hazırlanması	10	Geleneksel üretim biçimi yanlış aktarılmış

Öğrencilerin yapay zekâ destekli "Bayrak Kaldırma" metnine ilişkin görüşleri incelendiğinde bulgular kültürel ritüelin aktarımı, bağlamsal tutarlılık ve dilsel uygunluk olmak üzere üç ana tema altında toplanmıştır. En yüksek frekanslı görüş, bayrak kaldırma geleneğinin anlamı, uygulanış biçimi ve zamanlamasının yanlış veya yüzeysel sunulduğudur (f=20). Katılımcılar, metnin ritüele ilişkin önemli aşamaları eksik veya hatalı aktardığını belirtmiştir.

"Bayrak düğünün başlama zamanını temsil eder. Bayrak özenle hazırlanmaz, hazır alınır. Bayrak direğe takılmaz; dualarla bir sırığa takılarak evin çatısına asılır." (A2)

Benzer şekilde bayrak kaldırma sürecindeki sembolik rollerin yanlış verildiği, örneğin bayrağı hazırlayan kişinin yaşlı biri olarak sunulmasının gerçeği yansıtmadığı belirtilmiştir (f=10). Katılımcılara göre metin, kültürel pratiği açıklarken hem bağlamsal hem sembolik öğeleri eksik bırakmaktadır.

Bağlamsal tutarlılık açısından öğrenciler, gelin almanın akşam yapılması (f=11) ve katılımcıların geleneğe yabancı bir söylemle sunulması (f=7) gibi unsurların kültürel gerçeklikle örtüşmediğini ifade etmiştir:

"Akşam vakti gelin almaya gitmezler; öğle namazından sonra dua edilir ve bayrak evin çatısına dikilir." (A15)

Dilsel açıdan katılımcıların çoğu metni B1–B2 düzeyinde (f=11), bazıları ise B1 düzeyinde (f=7) değerlendirmiştir. Bu bulgu, metnin hedef öğrenici profili için kısmen yüksek düzeyde dilsel yapılara yer verdiğini göstermektedir. Ayrıca metnin başlık içermemesi biçimsel eksiklik olarak belirtilmiştir (f=6).

Bu bulgular, yapay zekâ ile üretilen metnin bayrak kaldırma ritüelini temel hatlarıyla yansıtmasına rağmen kültürel bağlam, sembolik anlam ve dil düzeyi tutarlılığı açısından

yeniden yapılandırılması gerektiğini göstermektedir. Araştırmaya katılan yabancı uyruklu öğrencilerin yapay zekâya hazırlatılan "Bayrak Kaldırma" metninin Türk kültürünü yansıtma düzeyi ile ilgili görüşleri şu şekildedir:

> *"Bayrak düğünün başlama zamanını temsil eder. Bayrak özenle hazırlanmaz, hazır alınır. Bayrak direğe takılmaz. Dualarla bir sırığa takılarak evin çatısına ya da balkonuna asılır. Bayrağı köyün en güçlüsüne değil, herhangi birine verilir. Gelin alayı akşam değil, sabah yola çıkar. Bu metin B1 seviyesindedir."* (A2)

> *"Önce bayrak yemeği verilir sonra imam dua eder ve bayrak asılır. Bayrak kaldırma düğünün başladığını ifade eder. Metinde bayrak kaldırma için yanlış anlamlar var. Bayrak kaldıran kişiye bayraktar denir. Bayrak düğün sonuna kadar ona emanettir. Düğünde bayrağın direğe çekilmesi yanlış bir ifade çünkü bayrak bir sırığın ucunda evin çatısına ya da balkonuna asılır. Metinde farklı alfabelerle yabancı kelimeler var. Bayrak oğlan evine asılır, kız evine asılmaz. Gelin almaya sabah gidilir. Diyaloglardaki kişilerin ismi yok. Bu metin B1 seviyesindedir."* (A5)

> *"Türk geleneklerinde düğün başlamadan önce öğle namazından sonra erkek evinde Kur'an okurlar, dua ederler. Bayrak evin çatısına dikilir. Yaşlı biri bayrağı hazırlanmaz. Her evde vardır. Akşam vakti gelin almaya gitmezler. Gelinin ne kadar güzel bir gelenek demesi geleneğe yabancı gibi. Diyaloglarda isimler yok. Gelinin annesi geleneği bilmiyor. Metin başlığı yok ve B1-B2 düzeyinde."* (A15)

3.3. Yapay Zekâ Destekli "Çeyiz Serme ve Görme" Metninin Kültürel Yansıtma Düzeyi

Bu bölümde, yapay zekâ tarafından oluşturulan "Çeyiz Serme ve Görme" metninin kültürel ögeleri yansıtma düzeyine ilişkin öğrenci görüşleri incelenmiştir.

Tablo 6

YZ Destekli "Çeyiz Serme ve Görme" Metninin Kültürel Yansıtma Düzeyine İlişkin Öğrenci Görüşleri

Tema	Kod	f	Yorum
Kültürel Bağlam ve Otantiklik Eksikliği	Zeynep'in geleneğe yabancı sunulması	17	Kişiler k0ültürel aidiyetten kopuk yansıtılmış
	Çeyiz serme geleneğinin anlatılmaması	12	Metin bilgi aktarmıyor, bağlam boş
	Hediye götürme ve ikramların yer almaması	5	Ritüelin sosyal yönü eksik
Dilsel ve Biçimsel Tutarsızlıklar	Metnin A2 düzeyinde olması	16	Seviyenin uygun olduğu düşünülüyor
	Metnin A1–A2 düzeyinde olması	4	Yer yer daha basit yapılar
	Yabancı alfabeli kelimelerin kullanımı	11	Anlamayı güçleştiriyor, bağlam dışı
	Metnin başlık ve giriş içermemesi	10	Biçimsel eksiklik
Karakter ve Hitap Uyumsuzlukları	Gelin ile kardeşin aynı isimle verilmesi	9	Anlatı bütünlüğü bozulmuş
	Hitap biçimlerinin kültüre uygun olmaması	9	Sosyal dilsel normlar yanlış aktarılmış

Tablo 6'da öğrencilerin "Çeyiz Serme ve Görme" metnine ilişkin görüşleri incelendiğinde bulgular üç ana tema altında toplanmıştır: kültürel bağlam ve otantiklik, dilsel/biçimsel uygunluk ve sosyal-dilsel uyum. Katılımcıların büyük çoğunluğu, metindeki karakterlerin kültüre yabancı bir söylemle sunulduğunu ve ritüelin ayrıntılı biçimde aktarılmadığını ifade

etmiştir. En yüksek frekanslı veri, gelin Zeynep'in Türk kültürüne aşina değilmiş gibi konuşmasıdır (f=17). Bir katılımcı bu durumu şu şekilde ifade etmiştir:

"*Zeynep'in farklı bir kültürden biriymiş gibi sorular sorması tuhaf. Metni okuyan çeyiz geleneği hakkında bilgi edinemez*." (A1)

Çeyiz serme pratiğinin tören niteliği taşımadığı ancak sosyal bir uygulama olduğu belirtilmiş ve metinde bu uygulamayı temsil eden işlem ve rollerin eksik verildiği ifade edilmiştir:

"*Çeyiz serme tören değildir. Çeyiz görmeye gidenler hediye götürür, kız evi ikramlarda bulunur. Bunlar anlatılmamış."* (A5)

Dilsel ve biçimsel açıdan metin çoğunlukla A2 seviyesinde değerlendirilmiştir (f=16). Bununla birlikte metinde yabancı alfabelerle yazılmış kelimelerin bulunması (f=11) anlamayı güçleştiren bir unsur olarak dile getirilmiştir. Ayrıca başlık ve giriş kısmının bulunmaması (f=10) metnin yapısal bütünlüğünü zayıflatmıştır. Metinde yer alan hitap biçimlerinin Türk kültürüne uygun olmadığı da sıkça vurgulanmıştır (f=9).

"*Zeynep Ayşe'nin annesine 'Merhaba Ayşe'nin annesi' diye hitap ediyor; bu Türk kültüründe saygısızlık olarak değerlendirilir."* (A13)

Son olarak karakter isimlendirmesiyle ilgili biçimsel bir sorun dikkat çekmiştir. Katılımcılar, gelin ile kardeşinin aynı isimle verilmesinin metin akışını bozduğunu belirtmiştir (f=9). Bulgular genel olarak değerlendirildiğinde yapay zekâ tarafından oluşturulan metnin dil seviyesi hedef öğrenici profiline uygun olsa da kültürel bağlamı sınırlı yansıttığı, sosyal-dilsel öğeleri yüzeysel sunduğu ve metin içi biçimsel düzenlemeye ihtiyaç duyduğu görülmektedir. Yapay zekâ destekli hazırlanan "Çeyiz Serme ve Görme" metninin Türk kültürünü yansıtma düzeyi ile ilgili öğrenci görüşleri şu şekildedir:

> *"Metinde gelin ve kardeşinin adları aynı. Zeynep'in farklı bir kültürden biriymiş gibi sorular sorması tuhaf. Zeynep Ayşe'nin annesine 'Merhaba Ayşe'nin annesi. 'diye hitap etmesi Türk kültürüne göre saygısızlıktır. Çeyiz serme ve görme geleneği anlatılmamış. Bu metni okuyan bu konuda bilgi sahibi olmaz. Metnin başlığı yok. A2 düzeyindedir."* (A1)

> *"Çeyiz serme ve görme tören değildir. Bu geleneksel bir uygulamadır. Zeynep kendi kültürünü bilmiyor. Çeyiz görmeye gidenler hediye götürür, kız evi çeşitli ikramlarda bulunur. Bunlar anlatılmamış. Arapça, Rusça ve Hintçe kelimeler karışmış. Metnin başlığı yok. A2 seviyesinde."* (A5)

> *"Metnin başlığı yok. Metnin konusunun ne olacağı hakkında bir bilgilendirme yok. Neden abla ve kardeşe aynı isimler verilmiş?.. Zeynep Türk ama kültürünü bilmiyormuş gibi sorular sorması tuhaf. Yabancı kelimeler anlamamı zorlaştırdı. Çeyiz serme ve görme geleneğinde detaylar, önemli gelenekler anlatılmamış. Metinde büyüklere hitap şekli yanlış. Metin A2 seviyesindedir."* (A13)

3.4. Yapay Zekâ Destekli "Kına Gecesi" Metninin Kültürel Yansıtma Düzeyi

Bu bölümde, yapay zekâ tarafından üretilen "Kına Gecesi" metninin kültürel ögeleri yansıtma yeterliğine dair öğrenci görüşleri ele alınmıştır.

Tablo 7

YZ Destekli "Kına Gecesi" Metninin Kültürel Yansıtma Düzeyine İlişkin Öğrenci Görüşleri

Tema	Kod	f	Yorum
Kültürel Bağlam ve Ritüel Anlatımı	Kına gecesi ritüelinin anlatılmaması	19	Uygulama aşamaları verilmemiş, bağlam yüzeysel
	Geleneklerin ve anlamlarının aktarılmaması	7	Sembolik ve duygusal yön eksik
Sosyal-Dilsel Uyumsuzluklar	Konuşmaların yersiz ve sıradan olması	8	Ritüelin duygu tonu ve söylem yapısı aktarılmamış
	Damat figürünün kültüre uygun yansıtılmaması	7	Rol davranışları modernize edilmiş
	Metnin Türk kültürünü yansıtmaması	6	Kültürel pratikten kopuk genel anlatı
Dilsel Yeterlilik ve Seviye Uygunluğu	Metnin A2 seviyesinde olması	19	Sözcük ve cümle yapısı temelde uygun

Tablo 7'ye göre öğrencilerin "Kına Gecesi" metnine ilişkin değerlendirmeleri üç ana tema altında toplanmıştır: kültürel ritüelin aktarımı, sosyal-dilsel uyum ve dilsel seviye uygunluğu. Katılımcıların büyük çoğunluğu metinde kına gecesinin nasıl gerçekleştirildiğinin açıklanmadığını ve ritüelin temel uygulamalarının yer almadığını belirtmiştir (f=19). Bir katılımcının ifadesi bunu açık biçimde ortaya koymaktadır:

"*Kına yakılacağı zaman gelin elini hemen açmaz; kaynanası eline altın koyar sonra kına sürülür. Tepside mumlar olur ve kadınlar etrafında dönerek türküler söyler. Metinde bunlar yok.*" (A1)

Katılımcılar, metindeki söylem biçiminin törensel ve duygusal atmosferi yansıtmakta yetersiz kaldığını, konuşmaların sıradan ve bağlam dışı olduğunu ifade etmiştir (f=8). Ayrıca damadın metinde fazla rahat bir şekilde sunulması, gelenekteki rol ve davranışlarla uyumlu bulunmamıştır (f=7). Bu durum başka bir katılımcı tarafından şu şekilde dile getirilmiştir:

"*Damat bu kadar rahat davranmaz. Metindeki gibi birkaç kişiyle yapılmaz; kalabalık bir ortamdır.*" (A17)

Kültürel aktarım açısından öğrenciler, ritüelin sembolik yönlerine yer verilmemesini önemli bir eksiklik olarak değerlendirmiştir. Örneğin kına tepsisindeki yanan mumların anlamı, ışıkların kapatılması, gelinin baba evindeki son gece oluşu gibi ayrıntılar metinde bulunmamaktadır (f=7). Bu, kültürün duygu yüklü yönünün aktarılmasını sınırlamaktadır:

"*Kına gecesi hem eğlenceli hem hüzünlü geçer, gelinin ailesiyle son gecesidir. Metinde bu ruh yok.*" (A17)

Dilsel açıdan katılımcıların tamamına yakını metni A2 düzeyinde değerlendirmiştir (f=19). Bu bulgu, metnin söz varlığı ve dil bilgisi düzeyinin hedef kitleye uygun olduğunu ancak içerik derinliğinin dilsel yeterliliği desteklemediğini göstermektedir. Genel olarak bulgular yapay zekâ tarafından üretilen metnin ritüelin sosyal-kültürel bağlamını yeterince yansıtmadığını, duygusal ve sembolik yönleri dışarıda bıraktığını ve dil düzeyi uygun olsa da kültürel aktarım bakımından sınırlı kaldığını göstermektedir. Araştırmaya katılan yabancı

uyruklu öğrencilerin yapay zekâ destekli hazırlanan "Kına Gecesi" metninin Türk kültürünü yansıtma düzeyi ile görüşleri şu şekildedir:

> *"Kınacı erkek tarafından biri olur. Kınacı kapıyı çalmaz. Zaten gelin herkesle beraber eğlence yerinde olur. Üzerinde mumlar yakılan kına tepsisi detayı anlatılmamış. Kına yakılacağı zaman gelin elini hemen açmaz. Kaynanası gelinin eline altın koyar sonra kına sürülür. Kadınlar elinde kına tepsisiyle gelinin etrafında dönerek hüzünlü türküler söyler. Işılar kapatılır. Kına gecesi, gelinin ailesiyle geçirdiği son gecedir. Metinde bu konulara değinilmemiştir. Mantıksal hatalar var. Ertesi gün kınanın kuruması beklenmez. Zaten kına ertesi güne kadar kurumuştur. Metin dil bilgisi açısından C1-C2 düzeyinde değildir."* (A1).

> *"Metin Türk kültürünü yansıtmıyor. Gelin kınacının gelmesi için içerde yalnız beklemez konuklarla beraber eğlenceye katılır. Kınacı kınayı yakmak için kapıyı çalmaz. Metinde bazı etkinliklere yer verilmemiş. Sunuma kınanın üstünde yanan mumların bir anlamı var ama metinde anlatılmamış. Metin dil bilgisi ve söz varlığı açısından A2 düzeyindedir."* (A5)

> *"Kına gecesi düğünden bir gün önce düzenlenen ve gelinin baba evinde geçirdiği son gecedir. Bu gece hem eğlenceli hem de hüzünlü geçer. Erkek ve kız tarafının yakınlarıyla kalabalık bir ortamda yapılır. Damat bu kadar rahat davranmaz. Metindeki gibi birkaç kişiyle yapılmaz. Metinde çoğu etkinlik anlatılmamış. Bu metin A2 seviyesindedir."* (A17)

3.5. YZ Destekli "Ayşe'nin Düğünü" Metninin Kültürel Yansıtma Düzeyi

Bu bölümde, yapay zekâ tarafından oluşturulan "Ayşe'nin Düğünü" metninin kültürel ögeleri yansıtma düzeyine ilişkin öğrenci görüşleri incelenmiştir.

Tablo 8

Yapay Zeka Destekli "Ayşe'nin Düğünü" Metninin Kültürel Yansıtma Düzeyine İlişkin Öğrenci Görüşleri

Tema	Kod	f	Yorum
Dilsel Seviye Uygunluğu	Metnin B1 düzeyinde olması	20	Dil düzeyi tutarlı, öğrenici profiline uygun
Kültürel Süreç ve Aşamaların Eksikliği	Düğün aşamalarının detaylı anlatılmaması	17	Ritüel bağlamı yüzeysel
	Aşamaların hızlı ve kısa verilmesi	13	Zaman akışı şematik ve kopuk
Ritüellerin Yanlış Konumlandırılması	Gelin görme âdetinin düğün zamanına dahil edilmesi	12	Zamanlama kültürel gerçeklikle uyumsuz
	Gelin görmeye kızın ailesinin gitmesi	11	Roller ters verilmiş, geleneksel uygulamayla çelişkili

Tablo 8'e göre öğrenci görüşleri incelendiğinde yapay zeka tarafından üretilen "Ayşe'nin Düğünü" metninin kültürel yansıtma açısından sınırlı olduğu ve ritüel akışını yüzeysel aktardığı görülmüştür. Katılımcıların tamamı metnin B1 düzeyinde olduğunu belirtmiştir (f=20), bu yönüyle metin dilsel açıdan hedef kitle için uygun bulunmuştur. Ancak kültürel aktarım açısından düğün sürecinin aşamalarının eksik ve kopuk sunulduğu ifade edilmiştir (f=17). Bir katılımcı bu durumu şöyle vurgulamıştır:

"*Ayşe ve Mehmet evlenmeye karar verdikten hemen sonra düğün başlıyor. Düğünden önce isteme, nişan, kına gecesi anlatılmamış.*" (A1)

Öğrenciler ayrıca metindeki olay akışının hızlı biçimde sunulmasının düğün ritüelinin çok aşamalı yapısını yansıtmayı güçleştirdiğini belirtmiştir:

"*Olaylar çok hızlı gelişiyor. Türk kültüründe evlilikle ilgili birçok aşama var.*" (A5)

Kültürel hataların en belirgin olanı, gelin görme geleneğinin düğün günlerine dahil edilmesi ve kız tarafının damat tarafına gitmesi şeklinde aktarılmasıdır (f=12; f=11). Katılımcılara göre bu durum, gelenekteki ritüel sıralamasıyla çelişmektedir:

"*Gelin görme düğün bittikten sonra yapılır. Kızın ailesi gitmez.*" (A13)

Düğünle ilgili hazırlık süreci, nikâhın yeri, sırası, katılım biçimi ve törensel ayrıntılar gibi pek çok kültürel unsurun metinde yer almaması da sıkça dile getirilmiştir. Bu durum, ritüelin toplumsal bağlamdan kopuk şekilde sunulduğunu göstermektedir. Dolayısıyla, metnin dilsel açıdan uygun olmakla birlikte kültürel aktarımın derinliği ve doğruluğu bakımından geliştirilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmaktadır. Araştırmaya katılan yabancı uyruklu öğrencilerin yapay zekâya hazırlatılan "Ayşe'nin Düğünü" metninin Türk kültürünü yansıtma düzeyi ile ilgili görüşleri şu şekildedir:

> *"Ayşe ve Mehmet evlenmeye karar verdikten hemen sonra düğün başlıyor. Düğünden önce isteme, nişan, kına gecesi anlatılmamış. Düğün üç gün sürer deniyor ve üçüncü günde 'gelin görme' yapılıyor. Bu âdet düğün bittikten sonra yapılır. Düğün günlerinde yapılacak etkinlikler yanlış verilmiş. Kına gecesi gelinin eline hemen kına yakılmasıyla başlamaz. Düğün hazırlıkları nasıl yapıldı? Nikâh töreni nerede yapıldı? Bu bilgi yok. Metin B1 düzeyindedir."* (A1)

> *"Olaylar çok hızlı gelişiyor. Ayşe ile Mehmet evlenmeye karar veriyorlar ve hemen düğün başlıyor. Türk kültüründe evlilikle ilgili birçok aşama var. Gelin görme düğün günlerine dahil edilemez. Burada yanlış bir bilgi verilmiş. Düğün günü gelin alma kısmı anlatılmamış. Kına gecesi gelinin eline kına yakılmasıyla başlamaz, detaylar eksik. Ayrıca gelin görmeye kızın ailesi gitmez. Metin B1 seviyesindedir."* (A5)

> *"İki kişi evlenmeye karar veriyor, hemen düğün başlıyor. Düğünden önce pek çok aşama var. Kız isteme, nişan gibi. Gelin görme düğünden sonra yapılır. Düğün günlerinden sayılması yanlış. Türkçe seviyesi B1'dir."* (A13)

3.6. Yapay Zekâ Destekli "Kırmızı Kuşağın Anlamı" Metninin Kültürel Yansıtma Düzeyi

Bu bölümde, yapay zekâ tarafından üretilen "Kırmızı Kuşağın Anlamı" metninin kültürel ögeleri yansıtma yeterliğine yönelik öğrenci görüşleri ele alınmıştır.

Tablo 9

YZ Destekli "Kırmızı Kuşağın Anlamı" Metninin Kültürel Yansıtma Düzeyine İlişkin Öğrenci Görüşleri

Tema	Kod	f	Yorum
Dil Düzeyi ve Öğrenici Uyumu	Metnin B1 düzeyinde olması	20	Dil seviyesi tutarlı ve hedef kitleye uygun
Kültürel Anlamın Yanlış Aktarılması	Kırmızı kuşağın anlamının yanlış verilmesi	12	Kuşak sembolizmi yüzeysel/yanlış biçimde sunulmuş
Sosyal-Dilsel Uygunsuzluk ve Rol Bağlamı	Babanın kulağa söylediği sözlerin kültüre uygun olmaması	12	Duygusal atmosfer ve toplumsal normlarla uyumsuz söylem

Tablo 9'da katılımcıların görüşleri incelendiğinde yapay zekâ tarafından hazırlanan "Kırmızı Kuşağın Anlamı" metninin dil düzeyi bakımından B1 seviyesinde olduğu görülmektedir (f=20). Bu yönüyle metin, söz varlığı ve dil bilgisi açısından hedef öğreniciler için uygun bulunmuştur. Ancak kültürel aktarım açısından metin, ritüelin sembolik anlamını yüzeysel veya yanlış biçimde sunmaktadır (f=12). Bir katılımcı bu durumu şöyle ifade etmiştir:

"*Kırmızı kuşak geline gittiği evine bereket getirmesi ve güçlü olması için takılır, bekareti temsil etmez."* (A4)

Bazı öğrenciler kırmızı kuşağın "namus" ve "iffet" vurgusuyla açıklanmasının gelenekte karşılığı olmadığını bu söylemin modern Türk toplumundaki anlamlandırmalarla da örtüşmediğini belirtmiştir:

"*Bu kuşak onun iffetinin simgesi demesi yanlış ve rahatsız edici. Böyle bir söz kültürde yeri olmayan bir yaklaşım.*" (A1)

Öğrenciler ayrıca ritüelin duygusal ve törensel yönlerinin metinde yer almadığını vurgulamıştır. Gelenekte kuşağın bağlanma sürecinin dua, aile büyüklerinin rol alması ve toplu hazırlık gibi öğeler içerdiği ifade edilmiştir:

"*Kırmızı kuşak nazardan korumak içindir. Kuşağı bağlayan kişi dualar okur. Bu atmosfer metinde yok."* (A16)

Bu bulgular, metnin kültürel temsil gücünün zayıf, sembolik aktarımının eksik ve karakter söylemlerinin toplumsal normlarla uyumsuz olduğunu göstermektedir. Dolayısıyla metnin dilsel açıdan uygun olmasına karşın kültürel kodları doğru biçimde yansıtabilmesi için yeniden düzenlenmesi gerekmektedir. Araştırmaya katılan yabancı uyruklu öğrencilerin "Kırmızı Kuşağın Anlamı" metninin Türk kültürünü yansıtma düzeyi ile ilgili görüşleri şu şekildedir:

> *"Kırmızı kuşağın anlamı gelinin artık yeni ailesine ve yeni hayatına adım atacağının, ona güç, umut ve bereket getireceğinin anlamıydı. Ayşe'nin babası Ayşe'nin kulağına "kızım, bu kuşak senin iffetinin, namusunun simgesi. Onu her zaman koru." Demesi çok yanlış bir davranıştır. Gelinin kendisini değersiz hissetmesini sağlar. Kulağına daha güzel şeyler söylenmeli. Bu metin B1 seviyesindedir."* (A1)

> *"Kırmızı kuşak geline gittiği evine bereket getirmesi ve güçlü olması için takılır, bekareti veya iffeti temsil etmez. Ayşe'nin babasının kızının kulağına "kızım, bu kuşak*

senin iffetinin, namusunun simgesi. Onu her zaman koru." demesi de hoş bir söz değildir. Bir baba kızına böyle bir şey söylemez. Bu metin B1 seviyesindedir." (A4)

"Metinde kırmızı kuşağın anlamı ve babanın kızın kulağına bu şekilde söylemesi yanlış bir uygulama. Türk geleneklerinde kırmızı kuşak ve kırmızı duvak, nazar ve kötülüklerden korumak içindir. Kuşağı bağlayan kişi dualar okur. Duygusal bir atmosfer olur. Bunlara yer verilmemiş. Metin B1 seviyesinde." (A16)

3.7. Yapay Zekâ Destekli "Gelin Alma" Metninin Kültürel Yansıtma Düzeyi

Bu bölümde, yapay zekâ tarafından oluşturulan "Gelin Alma" metninin kültürel ögeleri yansıtma düzeyine ilişkin öğrenci görüşleri incelenmiştir.

Tablo 10

YZ Destekli "Gelin Alma" Metninin Kültürel Yansıtma Düzeyine İlişkin Öğrenci Görüşleri

Tema	Kod	f	Yorum
Sosyal-Dilsel Uygunsuzluklar	Konuşmaların usulsüz ve yersiz olması	15	Sözlü gelenek ve hitap biçimleri kültüre uygun değil
Dilsel Seviye Uygunluğu	Metnin B1 düzeyinde olması	12	Hedef kitle açısından uygun
	Metnin A2–B1 düzeyinde olması	7	Bazı bölümlerde daha basit yapılar
Ritüel ve Uygulama Tutarsızlıkları	Geleneklerin eksik/yanlış uygulanması	11	Ritüelin sosyal bağlamı yüzeysel
	Manilerin uydurma olması	9	Sözlü kültür unsuru gerçek bağlamdan kopuk
Biçimsel Eksiklikler	Metnin giriş ve başlık içermemesi	9	Yapısal bütünlük zayıf

Tablo 10 incelendiğinde öğrencilerin yapay zekâ tarafından hazırlanan "Gelin Alma" metnine ilişkin görüşleri kültürel anlatım, sosyal-dilsel normlar ve dilsel seviye uygunluğu bağlamında ele alınmıştır. Katılımcıların büyük çoğunluğu metinde yer alan konuşmaların kültürel bağlamla uyumlu olmadığını ve söylemlerin ritüelin geleneksel dilini yansıtmadığını ifade etmiştir (f=15). Bir katılımcı bu durumu şu şekilde dile getirmiştir:

"*Damat tarafının 'Açın kapıyı' gibi cümleler kullanması örfte saygısızlık gibi algılanır. 'Önce bahşiş verin' gibi ifadeler kullanılmaz.*" (A1)

Ritüelin uygulanış biçimine dair hatalar da sıkça vurgulanmıştır. Katılımcılara göre metindeki aşamalar yüzeyselleştirilmiş, sembolik unsurlar eksik verilmiş ve bazı uygulamalar yanlış aktarılmıştır (f=11). Bir katılımcı şu ifadelerle bu duruma işaret etmiştir:

"*Gelin alma davul zurnayla olur. Kapı bahşişle açılır ama önemli olan para değil gelenektir. Metindeki konuşmalar gerçek uygulamayı yansıtmıyor.*" (A6)

Metinde yer verilen mânilerin uydurma ve bağlam dışı olması da kültürel aktarımı zayıflatan bir unsur olarak öne çıkmıştır:

"*Mâni okunur ama buradaki maniler gerçek değil. Gelin naziktir gibi cümleler söylenmez.*" (A6)

Dil düzeyine ilişkin görüşlerde öğrencilerin çoğu metni B1 düzeyinde değerlendirmiştir (f=12). Bazıları ise A2–B1 aralığında karma yapılar olduğunu belirtmiştir (f=7). Bu durum dil

düzeyinin genel olarak uygun olduğunu ancak metin boyunca tutarlılık sorunu bulunduğunu göstermektedir.

Biçimsel açıdan metnin başlıksız olması ve giriş kısmının bulunmaması (f=9) içerik akışını güçleştiren bir diğer unsurdur. Ritüelin hazırlık evresi, ailelerin rolü ve duygusal atmosfer gibi kültürel bağlamı güçlendiren öğeler metinde yer almamıştır. Genel olarak bulgular, yapay zekâ ile oluşturulan metnin söz varlığı düzeyi açısından uygun ancak kültürel ritüellerin anlamını, söylem biçimlerini ve törensel bağlamını yansıtma açısından sınırlı olduğunu göstermektedir. Araştırmaya katılan yabancı uyruklu öğrencilerin "Gelin Alma" metninin Türk kültürünü yansıtma düzeyi ile ilgili görüşleri şu şekildedir:

> *"Damat tarafı 'Açın kapıyı.' gibi bir cümle kullanması Türk adet ve örfünde saygısızlık gibi algılanır. 'Önce bahşiş verin' gibi ifade kullanılmaz daha farklı ifadelerle ifade edilir. Damadın büyüklerin yanında 'Ayşe'm hadi çık.' Gibi bir cümle kullanması uygun değildir. Gelin tarafı 'Gelin naziktir.' demez. Bu metin A2-B1 seviyesindedir."* (A1)

> *"Düğün günü erkek tarafı davul zurnayla gelin almaya gelir. Gelin tarafı kapıyı açmaz 'Kapı açılmıyor.' derler. Erkek tarafı hediye ya da bahşiş verir ve kapının arkasındaki kapıyı açar. Sonra gelinin babası veya erkek kardeşi gelinin beline kuşak bağlar ve gelinin alnından öperek damada emanet eder. Metinde 'Açın kapıyı gelini almaya gelini geldik.' ve diğer tarafın 'Durun bahşiş istiyoruz.' demeleri doğru değil böyle söylenmez. Bu metin B1 düzeyindedir."* (A4)

> *"Kapıyı açın bakalım geldik gelini almaya.' gibi bir cümle kullanmazlar, sadece kapıyı tıklarlar. 'Ondan sonra bu kapı iki bin liraya açılır mı?' gibi cümleler kurarlar. Kız tarafı 'Hayır, açılmaz.' derler. Burada önemli olan para değil gelenektir. Gelin 'Artık baba evinden ayrılıyorum, gözüm arkada kalmayacak.' demez. Evinden ayrıldığına sevinerek ayrılmaz göz yaşları ile ayrılır. Gelin baba evinden çıkarken dualar edilir, mâni okunur ama buradaki maniler gerçek maniler değil. Gelin tarafı 'Aman dikkat edin gelin naziktir.' diye bir cümle kurmaz. Bu metin B1 seviyesindedir."* (A6)

3.8. Yapay Zekâ Destekli "Cenaze Töreni" Metninin Kültürel Düzeyi Yansıtma

Bu bölümde, yapay zekâ tarafından üretilen "Cenaze Töreni" metninin kültürel ögeleri yansıtma yeterliğine dair öğrenci görüşleri ele alınmıştır.

Tablo 11

YZ Destekli "Cenaze Töreni" Metninin Kültürel Yansıtma Düzeyine İlişkin Öğrenci Görüşleri

Tema	Kod	f	Yorum
Dilsel Seviye ve Anlaşılabilirlik	Metnin A2 düzeyinde olması	20	Sözcük seçimi ve yapı hedef kitleye uygun
Kültürel Uygulama ve Ritüel Tutarsızlıkları	Tanıdıkların cenazeye davet edilmesi	13	Ölüm haberi verme biçimi gelenekle uyumsuz
	Ölüm sonrası uygulamalara yer verilmemesi	11	Taziye, yemek, dua ve Kur'an eksik
	Defin işleminin üçüncü gün	9	Zamanlama gerçeğe aykırı, kültürel

	yapılması		açıdan hatalı
Biçimsel ve Söylemsel Sorunlar	Metnin giriş ve başlığının olmaması	12	Yapısal bütünlük eksik
	Başsağlığı ifadelerinin tekrar edilmesi	8	Söylem doğal değil, yapay tekrarlı

Tablo 11'e göre yapay zeka tarafından üretilen "Cenaze Töreni" metni A2 düzeyinde olup söz varlığı ve dil bilgisi açısından hedef öğrenici profiline uygun bulunmuştur (f=20). Bununla birlikte metin, cenaze ritüellerinin aktarımı açısından kültürel bağlamı doğru ve bütüncül biçimde sunamamaktadır. Öğrencilerin büyük kısmı, cenaze evine davet yapma biçiminin kültürel gerçeklikle örtüşmediğini ifade etmiştir (f=13). Bir katılımcı bu duruma şu ifadeyle dikkat çekmiştir:

"*Cenazeye davet edilmez. Ölüm haberi verilir.*" (A17)

Ritüelin uygulanış sırasına ilişkin hatalar da önemli bir bulgu olarak ortaya çıkmıştır. Defin işleminin metinde üçüncü gün yapılması öğrenciler tarafından yanlış bulunmuştur (f=9). Katılımcılara göre, Türk kültüründe cenaze genellikle aynı gün veya en geç ertesi gün defnedilir:

"*Cenaze iki gün bekletilmez, öldüğü gün defnedilir.*" (A3)

Öğrenciler ayrıca metinde ölüm sonrası uygulamaların yer almamasını kültürel aktarımı zayıflatan önemli bir eksiklik olarak değerlendirmiştir (f=11). Metinde taziye ziyareti, Kur'an okuma, sadaka veya yemek verme gibi yaygın uygulamalar yer almamaktadır:

"*Cenazede Kur'an okunur, yemek verilir. Bunlar eksik.*" (A3)

Söylemsel açıdan metindeki başsağlığı ifadelerinin sık tekrar edilmesi (f=8) ve konuşmaların doğal olmayan biçimde düzenlenmesi, dilsel akışın doğallığını azaltmıştır. Ayrıca metnin başlık ve giriş içermemesi (f=12), bağlamın aniden başlamasına ve anlatı tutarlılığının zayıflamasına yol açmıştır. Genel olarak bulgular, metnin dilsel olarak anlaşılır ve düzey uygun olmasına karşın, cenaze ritüellerinin sosyal, dini ve kültürel yönlerini eksik aktardığını; söylem biçiminin yer yer yapay ve bağlam dışı olduğunu göstermektedir. Bu durum yapay zekâ tarafından üretilen metinlerin özellikle değer yüklü ve ritüel temelli kültürel içeriklerde bağlam zenginleştirmesine ihtiyaç duyduğunu ortaya koymaktadır. Araştırmaya katılan yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin "Cenaze Töreni" metninin Türk kültürünü yansıtma düzeyi ile görüşleri şu şekildedir:

> *"Metnin giriş kısmı ve başlığı yok. Aynı cümleler tekrar tekrar söylenmiş. Cenaze iki gün bekletilmez. Öldüğü gün defnedilir. Cenaze törenine gelen bir kişi, 'Taziyeye ne zaman gelelim?' diye sormaz. Cenaze hemen defnedilir. Fatma'nın Ayşe'yi cenazeye davet etmesi uygun değildir. Cenazede Kur'an okunur, yemek verilir. Bunlar eksik. Metin A2 seviyesinde."* (A3)

> *"Cenaze üçüncü gün defnedilmez, acele edilir. Metinde başsağlığı ifadeleri çok fazla tekrar edilmiş. Ölü yemeği, Kur'an okuma gibi gelenekler anlatılmamış. Cenazeye davet edilmez. Ne zaman gelineceği sorulmaz. Cenaze töreni ve taziye ayrı şeyler değildir. Metnin dil seviyesi A2'dir."* (A6)

"Giriş yok. Ayşe Fatma'yı neden aradı? Cenazeye kimse davet edilmez. Ölüm haberi verilir. Cenaze defin için üç gün beklemez. Taziye için aynı cümleler çok tekrar ediliyor. Başka ifadeler de var. Türkçe dil seviyesi A2'dir. (A17)

3.9. Yapay Zekâ Destekli "Diş Toyu" Metninin Kültürel Yansıtma Düzeyi

Bu bölümde, yapay zekâ tarafından oluşturulan "Diş Toyu" metninin kültürel ögeleri yansıtma düzeyine ilişkin öğrenci görüşleri incelenmiştir.

Tablo 12

YZ Destekli "Diş Toyu" Metninin Kültürel Yansıtma Düzeyine İlişkin Öğrenci Görüşleri

Tema	Kod	f	Yorum
Dilsel Düzey ve Uygunluk	Metnin A2 düzeyinde olması	20	Söz varlığı basit ve hedef kitleye uygun
Kültürel Bilgi ve Uygulama Hataları	Geleneklere yabancı olunması	18	Karakterlerin kültürel aidiyeti yapay/verilmiyor
	Diş hediğinde arpa kaynatılması	17	Ritüel uygulaması yanlış aktarılmış
Söylemsel ve Bağlamsal Uygunsuzluklar	İyi temennilerin uygunsuzluğu	13	Kullanılan ifadeler ritüelin anlamıyla örtüşmüyor

Tablo 12 incelendiğinde "Diş Toyu" metni A2 düzeyinde olup dilsel açıdan hedef öğrenici profiline uygun bulunmuştur (f=20). Ancak metnin kültürel içerik ve ritüel aktarımı açısından önemli hatalar içerdiği görülmüştür. En belirgin bulgu, diş hediği geleneğinde arpa kaynatılması ifadesidir (f=17). Öğrenciler bu durumun kültürel olarak yanlış olduğunu belirtmiştir. Bir katılımcı bu konuda şu ifadeyi kullanmıştır:

"*Diş hediğinde arpa değil buğday haşlanır; içine şekerleme, ceviz, nohut gibi malzemeler eklenir ve misafirlere ikram edilir."* (A2)

Ayrıca metinde yer alan karakterlerin gelenekten habersiz ya da kültüre yabancı gibi sunulması, ritüelin sosyal bağlamının yüzeyselleşmesine neden olmuştur (f=18). Bazı katılımcılar, bu söylemlerin öğreniciler için yanlış bir kültürel izlenim oluşturabileceğini belirtmiştir:

"*Ayşe geleneği bildiğini söylüyor ama sonra sürekli sorular soruyor; bu çelişkili*." (A7)

Bir diğer bulgu, metindeki iyi temennilerin gelenekle uyumsuz biçimde sunulmasıdır (f=13). Katılımcılar, kullanılan ifadelerin ritüelin anlam dünyasını karşılamadığını ifade etmiştir:

"*Size şans dilerim' gibi ifadeler uygun değil; diş hediği bir sınav değil, sağlıklı büyümenin kutlanmasıdır*." (A2)

Son olarak bazı öğrenciler, başlık eksikliği, tekrar eden isim kullanımı ve ritüelin amaç ve anlamının yüzeysel sunulması gibi yapısal sorunları vurgulamıştır. Ayrıca metinde ritüelin sembolik yönleri eksiktir; örneğin çocuğun önüne meslek sembollerinin bırakılması (kalem, makas vb.) ve geleceğe dair dileklerin anlatılması gibi pratiklere yer verilmemiştir:

"*Çocuk hangisini seçerse gelecekte o mesleği yapacağına inanılır; metinde bu yok.*" (A3)

Genel olarak bulgular, metnin kültürel ritüeli yanlış veya eksik aktardığını, söylem biçiminin yer yer uygunsuz olduğunu ve karakter sunumunun kültürel aidiyeti tam yansıtmadığını göstermektedir. Bu nedenle yapay zekâ tarafından üretilen metnin, dil düzeyi uygun olsa da doğru ve güvenilir kültürel aktarım sağlayacak biçimde yeniden düzenlenmesi gerekmektedir. Öğrencilerin konuyla ilgili görüşleri şu şekildedir:

Diş hediğinde arpa değil buğday haşlanır. Çünkü buğday, bolluğu ve bereketi temsil ettiği için haşlanır. İçine de nohut, şekerleme, ceviz, fındık gibi malzemeler eklenerek bir çeşit karışım hazırlanır ve misafirlere ikram edilir.

Bazı söyleniş hatasında 'Diş heceği.' Diye söylerler ancak doğrusu 'Diş hediğidir.'

Size şans dilerim. Gibi cümleler diş hediği gibi bir geleneksel ve aile içi kutlama için çok uygun bir ifade değildir. Çünkü diş hediği bir sınav, yarışma ya da riskli bir durum değil, sevinç ve sağlıklı büyümenin kutlandığı bir gelenektir. Bu yüzden bu gibi uygunsuz ifadeler yerine daha anlamlı ve uygun diller kullanılabilir. Bu metin A2 seviyesindedir." (A2)

"Çocuğun ilk dişi çıktığında buğday kaynatılır, sonra çocuğun önüne makas, kalem vb. şeyler atılır. Çocuk hangisini seçerse gelecekte o mesleği yapacağına inanılır. Örneğin makasa giderse terzi olacağı veya kaleme giderse öğretmen olacağı söylenir. Bu metin A2 seviyesindedir." (A3)

"Metnin başlığı yok ve büyün metinlerde aynı isimler kullanılıyor. Ayşe'nin diş hediği kimin için diye sorması samimi değil. Ayşe'nin bu geleneği biliyorum deyip gelenekle ilgili sorular sorması çelişkili. Diş toyu bebeğin dişlerinin sağlam olması için yapılır, buğday gibi parlak olması için değil çünkü buğday parlak olmaz. Bol şans dilenmez. Diş hediğinde arpa olmaz. Bu metin A2 seviyesindedir." (A7)

Sonuç ve Öneriler

Araştırma bulguları yabancı dil olarak Türkçeyi öğrenen öğrencilerin yapay zeka destekli hazırlanan metinlerde somut olmayan kültürel miras unsurlarının eksik ve kimi zaman hatalı biçimde aktarıldığını ortaya koymuştur. Katılımcılar özellikle kına gecesi, kırmızı kuşak, çeyiz serme ve gelin alma gibi ritüellerin yanlış veya yüzeysel işlendiğini ayrıca kullanılan dilek ve hitap ifadelerinin Türk kültürel bağlamıyla örtüşmediğini belirtmişlerdir. Bu durum, dil öğretiminin yalnızca dil bilgisel yapılara ve sözcük öğretimine indirgenemeyeceğini, kültürel bağlam ve anlamlarla zenginleştirilmesi gerektiğini göstermektedir. Kalfa (2013) dil öğretiminin bir kültürel etkileşim süreci olduğunu ve kültür boyutuna yer verilmeden dile tam anlamıyla hâkim olunamayacağını vurgulamaktadır. Benzer şekilde son yıllarda yapılan uluslararası çalışmalar da yabancı dil materyallerinde kültürel unsurların doğru ve bağlamsal biçimde aktarılmasının önemine işaret etmektedir. Carbonara (2023), dil öğretim materyallerinde kültürel anlamın bütüncül bir yaklaşımla incelenmesi gerektiğini vurgularken; Tembe (2025) ise kültürün yabancı dil öğreniminde vazgeçilmez bir unsur olduğunu ve öğrencilerin motivasyonunu artırmada belirleyici rol oynadığını belirtmektedir. Bu sonuçlar, Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde hazırlanacak ders programı, materyal ve kaynaklarda somut olmayan kültürel miras unsurlarının daha doğru, kapsamlı ve pedagojik bir yaklaşımla yer alması gerektiğini ortaya koymaktadır.

Araştırmanın bulguları, öğrencilerin yapay zekâ aracı Gemini'nin hazırladığı metinlerde geleneklerin aktarımında kişilerin geleneğe yabancıymış gibi davrandığını ve konuştuklarını ortaya koymuştur. Bu bulgu, yabancı dil öğretiminde kültürün doğru ve bağlamına uygun biçimde işlenmesinin ne kadar önemli olduğunu göstermektedir. Köksal (2020), yabancı bir dili öğrenen kişinin hedef dil aracılığıyla o toplumun kültürü ve dünya görüşüyle tanışacağını; böylece kendi kültürüyle karşılaştırma yaparak yeni bakış açıları geliştireceğini

vurgulamaktadır. Bununla birlikte yapay zekâ teknolojileri bilgiye hızlı erişim, metin analizi ve özet çıkarma gibi avantajlar sunarken (Vicari & Komendatova, 2023) aynı zamanda yanlış bilgi üretme riski barındırır (Germani vd., 2024). Yapay zekâ destekli dil öğrenimi, bilgiye hızlı erişim ve öğrenme süreçlerini kişiselleştirme gibi güçlü yönler taşısa da kültürel içerik aktarımı noktasında sınırlılıklar barındırmaktadır. Özellikle pedagojik tasarım eksiklikleri, yapay zekâ araçlarının dili yalnızca biçimsel boyutta ele almasına ve kültürel unsurları yeterince yansıtamamasına yol açabilmektedir. Bu durum, öğrencilerin dili yalnızca kurallar ve sözcük bilgisi düzeyinde öğrenmesine, kültürel unsurları ise yüzeysel şekilde edinmesine neden olmaktadır (Semerikov vd., 2021). Alaqlobi ve diğerleri (2024) de yapay zekâ tabanlı uygulamaların dilin kültürel çeşitliliğini ve bağlamsal boyutlarını aktarmakta yetersiz kaldığını vurgulamaktadır. Benzer şekilde Doğan ve Talan (2025), yabancı dil öğreniminde yapay zekâ teknolojilerinin pedagojik açıdan bütüncül tasarımlarla desteklenmediğinde kültür aktarımında yüzeysellikten öteye geçemediğini ifade etmektedir. Araştırmanın bulguları, yapay zekâ araçlarının kültürel unsurları yüzeysel biçimde yansıttığını göstermekte olup bu durum dil öğretiminde kültürün bağlama uygun işlenmesinin önemini ortaya koymaktadır. Kramsch'ın (1993) dil ve kültürün ayrılmazlığına ilişkin vurgusu ile Liddicoat ve Scarino'nun (2013) kültürlerarası yaklaşımı dikkate alındığında dijital platform ve uygulamaların Türk kültürünü ne ölçüde temsil ettiğinin incelenmesi gerekmektedir. Nitekim Chapelle (2003) de dijital materyallerin kültürel bütünlüğü çoğu zaman basitleştirdiğini belirtmektedir.

Bu sonuçlar, yapay zekâ tabanlı materyallerin yabancı dil öğretiminde etkili olabilmesi için somut olmayan kültürel miras unsurlarının doğru, derinlikli ve bağlama uygun şekilde işlenmesi gerektiğini göstermektedir. Araştırmada yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrenciler, yapay zekâ tarafından üretilen metinlerde geçiş dönemi ritüellerinin hızlı ve yüzeysel biçimde aktarıldığını, ayrıca uygulamalara ilişkin sembolik ifadelerin anlamlarının verilmediğini belirtmişlerdir. Bu durum, dil öğretiminde kültürel bağlamın doğru şekilde aktarılmasının ne kadar kritik olduğunu göstermektedir. McKay'in (2002'den akt. Köroğlu ve Kana, 2025) vurguladığı üzere dil ve kültür birbirinden ayrılmaz unsurlardır ancak yapay zekâ araçları kültürel bağlamı göz ardı edebildiğinden, öğrenme sürecinde yüzeyselleşmeye yol açabilmektedir. Benzer biçimde yapay zekâ destekli dil öğreniminde önemli avantajlar bulunmakla birlikte pedagojik tasarım eksiklikleri kültürel içerik aktarımını sınırlayabilmektedir. Özellikle sohbet robotları ve yapay zekâ tabanlı uygulamalar, öğrencilerin metin üretme ve bilgiye hızlı erişim süreçlerinde kolaylık sağlamasına rağmen bağlamsal ve kültürel öğeleri yüzeysel yansıtabilmektedir (Du & Daniel, 2024). Li ve arkadaşları (2025) yaptıkları sistematik derlemede, yapay zekâ destekli dil öğrenme ortamlarının pedagojik açıdan bütüncül şekilde tasarlanmadığında kültürel aktarımda eksiklikler yaşandığını belirtmiştir. Benzer şekilde Wu ve Li (2024), yapay zekâ sohbet robotlarının dil becerilerini geliştirmede etkili olduğunu ancak kültür odaklı öğrenme çıktılarında beklenen düzeye ulaşamadığını vurgulamıştır. Bu nedenle yapay zekâ uygulamalarının, yalnızca dilin biçimsel boyutunu değil aynı zamanda kültürel ve bağlamsal zenginliği aktaracak pedagojik stratejilerle desteklenmesi gerektiği öne çıkmaktadır. Literatürde de benzer eleştiriler yer almaktadır. Godwin-Jones (2024a; 2024b), yapay zekâ araçlarının dil öğretiminde güçlü bir destek sunduğunu kabul etmekle birlikte kültürel boyutu

derinlemesine işleyemediğini vurgulamaktadır. Bu çerçevede, yapay zekâ destekli materyallerin dil öğretiminde etkili bir araç olabilmesi için kültürel sembollerin doğru, bağlamsal ve pedagojik açıdan tutarlı biçimde aktarılması gerektiği sonucuna ulaşılmaktadır. Araştırmaya katılan yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrenciler, yapay zekâ destekli hazırlanan geçiş dönemleri içerikli metinlerin Türk kültürünü yeterince yansıtmadığını belirtmişlerdir. Katılımcılar, bazı metinlerde uydurma manilerin yer aldığını, çoğunda başlık ve giriş kısmının bulunmadığını ve söz varlığı ile dil bilgisi açısından ileri düzey özellikler taşımadığını; daha çok A2, B1 ve B2 seviyelerinde olduğunu ifade etmişlerdir. Bu bulgular, yapay zekâ araçlarının kültürel unsurları doğru ve bağlamsal biçimde aktarmakta yetersiz kalabildiğini göstermektedir. Nitekim Gök ve diğerleri (2024), yapay zekâ araçlarının gelenek taşıyıcı bir fonksiyona sahip olamayacağını vurgulamaktadır. Dijital/AI araçların yoğun kullanımı; görev değiştirme ve bilişsel yük yoluyla derin öğrenmeyi zayıflatabilir (Kirschner & De Bruyckere, 2017), bilginin dışkaynağa devri kalıcı anımsamayı düşürebilir (Sparrow vd., 2011) ve ekran-temelli okuma yüzeysel işlemlemeyi artırabilir (Mangen vd., 2013). Ayrıca MT ve LLM tabanlı sistemlerde çeviri doğruluğu, bağlamsal/duygusal yoksunluk ve güvenilirlik sorunları rapor edilmiştir (Bender vd., 2021; Kong vd., 2025; Lee, 2023). Benzer şekilde yapay zekâ tabanlı dil öğrenme sistemleri, öğrenicilerin dil bilgisini yalnızca kurallar çerçevesinde edinmesine yol açarak dilin sosyal ve kültürel boyutlarını ihmal etme riski taşımaktadır (Moneus & Sahari, 2024; Tao vd., 2024). Türkçenin sahip olduğu anlam derinlikleri, atasözleri ve deyimler gibi kültürel ögeler de yapay zekâ modelleri tarafından çevrilirken çoğu zaman özgün ruhunu yansıtamayan içeriklere dönüşebilmektedir.

- Geçiş dönemleri dışında bayramlar, halk oyunları, mutfak kültürü, atasözleri ve deyimler gibi Türk kültürünü yansıtan unsurlar da metinlere entegre edilmelidir.
- Yapay zekâ araçları yalnızca bilgi sunan birer kaynak değil, aynı zamanda kültürel aktarımı sağlayacak pedagojik stratejilerle desteklenen öğrenme ortamlarının parçası haline getirilmelidir.

Kaynakça

Alaqlobi, O., Alduais, A., Qasem, F., & Alasmari, M. (2024). Artificial intelligence in applied (linguistics): A content analysis and future prospects. *Cogent Arts & Humanities, 11*(1). https://doi.org/10.1080/23311983.2024.2382422

Ateş, E. ve Aytekin, H. (2020). Küreselleşen dünyada çokkültürlülük ve yabancı dil eğitimi. *OPUS International Journal of Society Researches, 15*(26), 4563-4579. https://doi.org/10.26466/opus.651385

Bağcı Ayrancı, B. (2019). Türkiye'de yabancılara Türkçe öğretiminde kültür aktarımı alanında yapılan lisansüstü tezlerin analizi ve değerlendirilmesi. *Söylem Filoloji Dergisi, 4*(2), 446-454. https://doi.org/10.29110/soylemdergi.595246

Bender, E. M., Gebru, T., McMillan-Major, A., & Shmitchell, S. (2021). On the dangers of stochastic parrots: Can language models be too big? *FAccT '21: Proceedings of the 2021 ACM Conference on Fairness, Accountability, and Transparency*, 610–623. https://doi.org/10.1145/3442188.3445922

Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2010). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi.

Byram, M. (1997). *Teaching and assessing intercultural communicative competence*. Multilingual Matters.

Carbonara, V. (2023). Analysing cultural meanings in foreign language learning materials. *Linguistics and Education*, 78, 101244. https://doi.org/10.1016/j.linged.2023.101244

Cenoz, J., & Gorter, D. (2015). *Multilingual education: Between language learning and translanguaging.* Cambridge University Press.

Chapelle, C. A. (2003). *English language learning and technology: Lectures on applied linguistics in the age of information technology*. John Benjamins.

Costello, P. J. M. (2007). *Action Research.* Continuum Books.

Crystal, D. (2012). *English as a global language* (2nd ed.). Cambridge University Press.

Demir, T. ve Açık, F. (2011). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kültürlerarası yaklaşım ve seçilecek metinlerde bulunması gereken özellikler. *TÜBAR,* (30), 51-72.

Doğan, Y., & Talan, T. (2025). Artificial intelligence in foreign language learning: A bibliometric analysis. *Journal of Pedagogical Research, 9*(2), 206-230. https://doi.org/10.33902/JPR.202427734

Du, J., & Daniel, B. K. (2024). Transforming language education: A systematic review of AI-powered chatbots for English as a foreign language speaking practice. *Computers and Education: Artificial Intelligence*, 6. https://doi.org/10.1016/j.caeai.2024.100230

Duman, G. B. (2013). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde materyal geliştirme ve materyallerin etkin kullanımı. *Ana Dili Eğitimi Dergisi, 1*(2), 1-8. https://doi.org/10.16916/aded.16003

El-Henawy, W., & Suárez, M. del M. (2023). Guest editorial: digital language learning and teaching: practices and perspectives. *The Language Learning Journal*, *51*(4), 395–400. https://doi.org/10.1080/09571736.2023.2225360

Germani, F., Spitale, G., & Biller-Andorno, N. (2024). The dual nature of AI in information dissemination: Ethical considerations. *JMIR AI, 5*(1), e53505. https://doi.org/10.2196/53505

Godwin-Jones, R. (2024a). *AI in language learning: Opportunities and threats* [Paper presentation]. UNAD Conference, Columbia.

Godwin-Jones, R. (2024b). Distributed agency in second language learning and teaching through generative AI. *Language Learning & Technology, 28*(2), 5–31. https://doi.org/10.64152/10125/73570

Göçen, G. (2020). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde yöntem. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi,* (18), 23-48. https://doi.org/10.29000/rumelide.705499

Gök, B., Temizyürek, F. ve Baş, Ö. (2024). Üniversite öğrencilerinin ChatGPT 3,5 deneyimleri: Yapay zekâyla yazılmış masal varyantları. *Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi,* (14), 1040-1055. https://doi.org/10.51531/korkutataturkiyat.1417206

Helm, F. (2015). The practices and challenges of telecollaboration in higher education in Europe. *Language Learning & Technology, 19*(2), 197–217. https://doi.org/10.64152/10125/44424

Hofstede, G. (2001). *Culture's consequences: Comparing values, behaviors, institutions, and organizations across nations* (2nd ed). Sage.

Holmes, W., Bialik, M., & Fadel, C. (2019). *Artificial intelligence in education: Promises and implications for teaching and learning.* Center for Curriculum Redesign.

Huang, W., Hew, K. F., & Fryer, L. K. (2022). Chatbots for language learning—Are they really useful? A systematic review of chatbot-supported language learning. *Journal of Computer Assisted Learning, 38*(1), 237–257. https://doi.org/10.1111/jcal.12610

İşcan, A. ve Yassıtaş, T. (2018). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarında kültür aktarımı: Yedi İklim Türkçe öğretim seti örneği (B1-B2 Düzeyi). *Aydın Tömer Dil Dergisi, 3*(1), 47-66.

Kalfa, M. (2013). Yabancılara Türkçe öğretiminde sözlü kültür unsurlarının kullanımı. *Millî Folklor, 25*(97), 167-177.

Kirschner, P. A., & De Bruyckere, P. (2017). The myths of the digital native and the multitasking student: Why young people can't use technology efficiently. *Teaching and Teacher Education*, 67, 135–142. https://doi.org/10.1016/j.tate.2017.06.001

Kong, M., Fernandez, A., Bains, J., Milisavljevic, A., Brooks, K. C., Shanmugam, A., Avilez, L., Li, J., Honcharov, V., Yang, A., & Khoong, E. C. (2025). Evaluation of the accuracy and safety of machine translation of patient-specific discharge instructions: A comparative analysis. *BMJ Quality & Safety* https://doi.org/10.1136/bmjqs-2024-018384

Koparan, Ş. ve Canbulat, A. (2020). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde Türk kültür ögelerinin aktarımına yönelik bir durum çalışması. *Araştırma ve Deneyim Dergisi, 5*(2), 40-57. https://doi.org/10.47214/adeder.756667

Köksal, O. (Ed.). (2020). *Yabancı dil öğretimi ve kültür.* Pegem Akademi. https://doi.org/10.14527/9786257880534

Köroğlu, A. ve Kana, F. (2025). Türkçe öğretmeni adaylarının dil öğretiminde yapay zekâ kullanımına ilişkin görüşleri. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi, 20*(45), 1-37. https://doi.org/10.35675/befdergi.1560034

Kramsch, C. (1993). *Context and culture in language teaching*. Oxford University Press.

Kramsch, C. (1998). *Language and culture.* Oxford University Press.

Kramsch, C. (2014). Language and culture. *AILA Review, 27*(1), 30-55. https://doi.org/10.1075/aila.27.02kra

Lee, S. M. (2023). The effectiveness of machine translation in foreign language learning: A systematic review. *Computer Assisted Language Learning, 36*(7), 1495–1525. https://doi.org/10.1080/09588221.2021.1901745

Li, Y., Zhou, X., Yin, Hb., & Chiu, T. K. F. (2025). Design language learning with artificial intelligence (AI) chatbots based on activity theory from a systematic review. *Smart Learning Environments, 12*(1), 24. https://doi.org/10.1186/s40561-025-00379-0

Liaw, M. L. (2006). E-learning and the development of intercultural competence. *Language Learning & Technology, 10*(3), 49–64. https://doi.org/10.64152/10125/44074

Liddicoat, A. J., & Scarino, A. (2013). *Intercultural language teaching and learning*. Wiley-Blackwell.

Luckin, R., Holmes, W., Griffiths, M., & Forcier, L. B. (2016). *Intelligence unleashed: An argument for AI in education*. Pearson Education.

Lütge, C. (2023). Revisiting cultural and global learning? The impact of digital transformations on cultural and global learning. *ALSIC – Apprentissage des langues et systèmes d'information et de communication, 26*(1). https://doi.org/10.4000/alsic.7164

Mangen, A., Walgermo, B. R., & Brønnick, K. (2013). Reading linear texts on paper versus computer screen: Effects on reading comprehension. *International Journal of Educational Research*, 58, 61–68. https://doi.org/10.1016/j.ijer.2012.12.002

McKay, S. L. (2002). *Teaching English as an International Language: Rethinking Goals and Approaches.* Oxford University Press.

Moneus, A. M., & Sahari, Y. (2024). Artificial intelligence and human translation: A contrastive study based on legal texts. *Heliyon, 10,* Article e28106. https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2024.e28106

Panagiotidis, P. (2024). LLM-based chatbots in language learning. *Journal of Applied Linguistics and Language Research, 7*(1), 1–18. https://doi.org/10.26417/919pei96z

Risager, K. (2007). *Language and culture pedagogy: From a national to a transnational paradigm*. Multilingual Matters. https://doi.org/10.21832/9781853599613

Semerikov, S. O., Striuk, A. M., & Shalatska, H. M. (2021). AI-assisted language education: Critical review. *Educational Dimension*, 4(1), 1–7. https://doi.org/10.31812/ed.623

Shadiev, R., & Sintawati, I. D. (2020). A review of research on intercultural learning supported by technology. *Educational Research Review*, 31, 100338. https://doi.org/10.1016/j.edurev.2020.100338

Son, J. B., Ružić, N. K., & Philpott, A. (2025). Artificial intelligence technologies and applications for language learning and teaching. *Journal of China Computer-Assisted Language Learning, 5*(1), 94–112. https://doi.org/10.1515/jccall-2023-0015

Sparrow, B., Liu, J., & Wegner, D. M. (2011). Google effects on memory: Cognitive consequences of having information at our fingertips. *Science, 333*(6043), 776–778. https://doi.org/10.1126/science.1207745

Tao, Y., Viberg, O., Baker, R. S., & Kizilcec R. F. (2024). Cultural bias and cultural alignment of large language models. *PNAS Nexus, 3*(9), 346. https://doi.org/10.1093/pnasnexus/pgae346

Tembe, H. R. (2025). Role of culture in foreign language teaching. *Siddhajyoti Interdisciplinary Journal, 6*(1), 27–36. https://doi.org/10.3126/sij.v6i1.78004

Tezcan, Ö., Ada, S. ve Baysal, Z. N. (2016). Eğitim alanında eylem araştırmaları. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 32, 133–148.

Vicari, R., & Komendatova, N. (2023). Systematic meta-analysis of research on AI tools to deal with misinformation on social media during natural and anthropogenic hazards and disasters. *Humanities and Social Sciences Communications, 10*, Article number: 332. https://doi.org/10.1057/s41599-023-01838-0

Wu, X., & Li, R. (2024). Unraveling effects of AI chatbots on EFL learners' language skill development: A meta-analysis. *The Asia-Pacific Education Researcher*, https://doi.org/10.1007/s40299-024-00853-2

Yayla, Y. (2018). Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesinde kültür aktarımı üzerine öğrenci görüşü merkezli bir inceleme. *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi: Teori ve Uygulama, 9*(17), 1-22.

Zawacki-Richter, O., Marín, V. I., Bond, M., & Gouverneur, F. (2019). Systematic review of research on artificial intelligence applications in higher education—Where are the educators? *International Journal of Educational Technology in Higher Education*, 16, 39. https://doi.org/10.1186/s41239-019-0171-0

Zhu, T., Zhang, Y., & Irwin, D. (2024). Second and foreign language vocabulary learning through digital reading: A meta-analysis. Education and Information Technologies, 29, 4531–4563. https://doi.org/10.1007/s10639-023-11969-1

Makaleye Katkı Oranı Beyanı: 1. yazar katkı oranı: %50 2. yazar katkı oranı: %50
Çıkar Çatışması Beyanı: Araştırmacılar arasında herhangi bir çıkar çatışması yoktur.
Etik Beyanı: Bu çalışmada "Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi"nde belirtilen kurallara uyulduğunu, "Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler"e dayalı hiçbir işlem yapılmadığını ve etik ihlallerde tüm sorumluluğun makale yazarlarına ait olduğunu beyan ederiz.
Finansal Destek veya Teşekkür Beyanı: Bu çalışma için herhangi bir kurumdan finansal destek alınmamıştır.
Etik Kurul İzni Beyanı: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Tarih: 28.04.2025, Sayı: E-80110942-050.99-2500106573
Veri Kullanılabilirliği Beyanı: Bu çalışma sırasında oluşturulan veya analiz edilen veriler, talep üzerine yazarlardan temin edilebilir.
Yapay Zekâ Kullanımı Beyanı: Çalışmada uygulama yapılan metinlerin üretiminde yapay zekâdan (Gemini) faydalanılmıştır. Bunun dışında yazma yardımı için yapay zekânın kullanılmadığını beyan ederiz.
Telif Hakları Beyanı: "Uluslararası Türkçe Öğretimi Araştırmaları Dergisi"nde yayımlanan çalışmalar Creative Commons Atıf-Ticari Olmayan 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.

Extended Abstract

The present study aims to examine students' opinions on the efficiency of AI-generated texts - specifically those produced by Gemini- in conveying Turkish cultural values and traditions within the framework of teaching Turkish as a foreign language (TFL). The research focuses on the transmission of intangible cultural heritage, emphasizing transitional rituals such as birth, wedding, and funeral ceremonies. These rituals, which constitute key dimensions of Turkish social and linguistic identity, were selected as representative indicators of cultural continuity and expression. The study investigates whether AI-supported texts can serve as effective supplementary materials in TFL classrooms by accurately reflecting cultural content and maintaining linguistic appropriateness. The integration of artificial intelligence into language education has the potential to support text generation and vocabulary learning; however, its ability to convey cultural authenticity remains underexplored. Therefore, this research aims to fill that gap by critically evaluating the cultural and linguistic adequacy of Gemini-generated texts.

The study was designed as an action research, combining practice with reflection to improve instructional strategies and understanding. The action research framework enabled the iterative development of teaching practices, in which the researcher both facilitated learning and analyzed its process. The study group consisted of 20 international students enrolled in the Turkish Language Teaching Center (DİLMER) at a university in Ankara. All participants had C1-level proficiency in Turkish and represented a diverse range of cultural and linguistic backgrounds, including students from Russia, Algeria, India, Somalia, Palestine, Kazakhstan, Afghanistan, Uzbekistan, Ethiopia, Indonesia, Morocco, Iraq, and Syria. This diversity

allowed for a comprehensive assessment of how students from different cultural contexts perceive and interpret AI-generated representations of Turkish traditions.

During the data collection process, nine texts generated by the Gemini AI tool were used. These texts focused on specific cultural themes that frequently appear in Turkish social life and are commonly integrated into cultural education: Kız İsteme (asking for a bride's hand in marriage), Bayrak Kaldırma (raising the flag before the wedding), Çeyiz Serme (exhibit the trousseau), Kına Gecesi (henna night), Ayşe'nin Düğünü (Ayşe's Wedding), Kırmızı Kuşağın Anlamı (the meaning of the red ribbon), Gelin Alma (bridal procession), Cenaze Töreni (funeral ceremony), and Diş Toyu (first tooth celebration). The texts were selected because they exemplify both linguistic and cultural dimensions of traditional Turkish life.

The students were asked to read and evaluate these texts in terms of (a) cultural authenticity, (b) contextual appropriateness, and (c) linguistic adequacy. Data were gathered through semi-structured, face-to-face interviews conducted in Turkish, where students expressed their interpretations and critiques. The collected data were analyzed through content analysis, and the credibility of findings was enhanced through triangulation, expert review, and direct quotations from participants.

The findings revealed significant cultural inaccuracies and inconsistencies in the AI-generated texts. For instance, in the Kız İsteme text, traditional details such as the offering of salty coffee to the groom, the correct sequence of the ring ceremony, and the involvement of family elders were inaccurately presented or entirely omitted. Similarly, in Bayrak Kaldırma, ritualistic steps were described in a confusing or incorrect order, leading to misunderstandings about the practice. In Çeyiz Serme and Kına Gecesi, essential symbolic components—such as the emotional tone of the event, traditional songs, and gender-specific customs—were either oversimplified or missing.

Students also identified numerous linguistic and stylistic flaws. In Gelin Alma, for example, fabricated or irrelevant manis (folk rhymes) were inserted in places where authentic local expressions would normally appear. The Cenaze Töreni text incorrectly stated that funeral ceremonies in Türkiye are held three days after death, while in reality, they occur on the same day or the following day. Moreover, AI-generated descriptions often reflected a Westernized or decontextualized perspective, failing to capture the collective emotional tone and moral depth embedded in Turkish rituals.

From a linguistic perspective, most of the AI-generated texts were determined to correspond to the A2–B1 proficiency level, significantly below the C1 academic level of the participants. The texts lacked coherence, contextually rich vocabulary, and appropriate syntactic structures expected at advanced language levels. Titles were often missing or generic, introductions were brief, and the logical flow between paragraphs was weak. Participants noted that while the texts appeared grammatically correct on the surface, they lacked the expressive and idiomatic features that characterize authentic Turkish discourse.

The analysis further indicated that students perceived AI-generated texts as useful for basic vocabulary practice but insufficient for cultural and pragmatic learning. Several students

expressed that while the AI-generated content introduced them to Turkish words related to rituals, it failed to convey the emotional and symbolic meanings behind these practices. They emphasized the importance of human mediation, arguing that teachers should review, contextualize, and culturally enrich AI-generated materials before using them in language classrooms.

Overall, the results underscore a dual perspective on AI in language education. On one hand, tools like Gemini provide speed, accessibility, and innovation in material preparation. They can support teachers by generating preliminary drafts, saving time, and offering linguistic input. On the other hand, without pedagogical oversight, AI systems produce culturally superficial and sometimes misleading representations that may distort learners' understanding of the target culture. This limitation becomes particularly evident in languages like Turkish, where cultural codes and emotional nuances are deeply intertwined with linguistic expressions.

The study concludes that AI-supported materials, while promising for language instruction, are not yet capable of authentically transmitting cultural depth. The findings point to the necessity of pedagogical design, ethical awareness, and cultural supervision when integrating AI into TFL contexts. Instructors and material developers are encouraged to use AI as a complementary tool rather than a replacement for human-authored content. The study also recommends future collaborations between AI developers and Turkish language educators to improve cultural datasets and contextual accuracy in AI training models.